

Delårsrapport 2 2023

Januari – augusti 2023

Förord

Denna uppföljning avser regionens samlade uppdrag och ekonomi och utgår från innehållet i Regionplan 2023-2025.

Delårsbokslutet innehåller en redovisning av målområdena i Regionplanen. För de mätbara mål och indikatorer som ska följas upp på delår, redovisas också periodutfall och helårsprognos. Där så varit möjligt, har prognos bedömts även för några indikatorer som normalt sett följs upp på årsbasis.

I redovisningen används trafikljus för prognosbedömningen av indikatorer och måldokument:

Grönt: Utveckling i önskad riktning

Gult: Oförändrad eller otillräcklig utveckling

Rött: Utveckling i oönskad riktning

- = prognosbedömning görs ej

Trafikljus används även för prognos gällande uppdragen:

Grönt: Bedöms bli genomfört enligt plan

Gult: Bedöms bli delvis genomfört enligt plan

Rött: Bedöms ej bli genomfört

Efter redovisningen av målområdena presenteras det ekonomiska delårsbokslutet per den 31 augusti tillsammans med en helårsprognos som bygger på delårsbokslutet. Här ingår resultatanalys, förvaltningarnas prognostiserade resultat för 2023 och regionens investeringar.

Delårsrapporten innehåller också en redogörelse över bolag och samverkansorgan och sist finns övriga finansiella rapporter.

Delår 2 granskas av revisionen.

Innehåll

Händelser av väsentlig betydelse och framtidsbedömning	3
Ett välmående Västmanland.....	5
Ett tillgängligt Västmanland.....	8
Ett nyskapande Västmanland	9
En effektiv verksamhet av god kvalitet	11
Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	17
En stark och uthållig ekonomi.....	20
Bolag och samverkansorgan	28
Driftredovisning och investeringar	30
Resultaträkning, noter.....	31
Balansräkning	33
Kassaflödesanalys.....	34
Överblick fullmäktigeuppdrag – prognosbedömning	35

Händelser av väsentlig betydelse och framtidsbedömning

Invånarperspektiv

Den senaste befolkningsundersökningen visar att hälsoläget inte har förändrats nämnvärt. Däremot görs utökade insatser för att förebygga ohälsa och stärka utsatta grupper. Barn och äldre samt grupper med psykisk ohälsa är prioriterade, liksom vårdnadshavare med behov av stöd i föräldraskapet.

Vad gäller förtroendet för hälso- och sjukvården visar mätningar stabila värden, och Västmanland ligger bra till i ett riksperspektiv.

Resenärerna har sedan förra året hittat tillbaka till kollektivtrafiken och resandet har ökat påtagligt. Smidiga tjänster har utvecklats för att underlätta resandet, och mätningar visar också på ökad nöjdhet hos målgrupperna.

Verksamhetsperspektiv

Efter en tuff start på året med en "trippelepidemi" har verksamheterna kunnat återgå till mer av ett normalläge.

I hälso- och sjukvården har fokuserat arbete lett till att Västmanland placerar sig bland de bästa regionerna vad gäller tillgänglighet, och all nödvändig/akut vård ges inom gällande tidsramar. Pågående utvecklingsinsatser fortsätter också att visa resultat, framför allt kan effekterna av närvårdsteam lyftas fram, där det visat sig att vårdkonsumtionen för anslutna patienter har halverats.

Inom kollektivtrafiken pågår många utvecklingsarbeten och allt fler efterfrågade digitala lösningar kommer på plats. Dock är personalbristen främst inom tågtrafiken ännu bekymmersam, men med pågående utbildningsinsatser förväntas situationen ljusna till 2024.

Länsmuseet noterar all-time-high vad gäller besökare efter ett lyckat utvecklingsarbete och mycket uppskattade utställningar. Kanske hjälpte även sommarens väder till lite grand. Nya grupper har i vart fall hittat dit, och de återkommer!

Medarbetar /uppdragstagarperspektiv

Pågående insatser och utvecklingsarbeten för att stärka regionen som attraktiv arbetsgivare har löpt på.

Sjukfrånvaron har sjunkit under perioden och är nu tydligt lägre jämfört med motsvarande period 2022. Det gäller framför allt den korta sjukfrånvaron.

Ytterligare ett friskhetstecken är att hela 10 procent av regionens medarbetare har nappat på erbjudandet om förmånscykel och tecknat avtal.

En utmaning är dock att kompetensprofilen som frigjorts av minskad sjukfrånvaro, inte matchar behovet. Det har medfört ökat behov av hyrbemanning, framför allt sjuksköterskor, och visar också på betydelsen av ett fortsatt arbete med kompetensväxling.

Ekonomiperspektiv

Delårets resultat (efter finansiella poster) uppgår till -239 miljoner kronor per augusti. Helårsresultat prognostiseras till -386 miljoner kronor (budget -129 miljoner kronor). Resultatet har påverkats positivt av en gynnsam börsutveckling. Investerings-takten ökar framöver, vilket gör att kostnadsutvecklingstakten snabbt behöver anpassas till intäkterna så att regionens resultatnivå kan upprätthållas enligt god ekonomisk hushållning. Stort underskott i Hälso- och sjukvårdsnämnden, hög räntenivå, inflation samt kraftigt förhöjda pensionskostnader under 2023 och 2024 gör den ekonomiska utmaningen stor.

Framtidsbedömning

Ekonomi fortsätter att präglas av inflation, svag BNP-utveckling och ett dämpat konjunkturläge. Höga räntor och priser påverkar hela ekonomin och urholkar köpkraften för företag, hushåll och kommunsektorn. Inflationen är på väg nedåt och Riksbankens inflationsmål på 2 procent väntas nås 2025. Lågkonjunkturen bedöms pågå lika länge.

Arbetsmarknaden har hittills utvecklats starkt. En av orsakerna bedöms vara att företag velat behålla personal för att undvika att förlora kompetens som kan vara svår att återrekrytera. Den svaga BNP-till-

växten kommer dock dämpa sysselsättningen successivt och under 2024 förväntas arbetslösheten stiga.

Fortsatt höga prisnivåer och inte minst kostnaden för avtalspensioner, orsakad av inflationen, blir en stor utmaning för regionernas budgetar även 2024. För Region Västmanlands del förväntas pensionskostnaderna 2024 öka med ytterligare nästan 200 miljoner kronor jämfört med 2023. Samtidigt ökar behovet av vård och omsorg parallellt med att det råder brist på arbetskraft.

För Region Västmanlands del förstärks utmaningen av de underliggande obalanserna i hälso- och sjukvården och de kommande stora investeringarna i Nytt Akutsjukhus Västerås.

Omställning till framtidens hälso-och sjukvård och fortsatt arbete med utveckling av nya arbetssätt och tjänster inom samtliga förvaltningar och nämnder krävs i syfte att hålla nere kostnadsutvecklingstakten och säkra kompetensförsörjningen så att god välfärd kan erbjudas även långsiktigt.

Enligt regionens senaste ekonomiska långtidsprognos (våren 2023) krävs en kraftig inbromsning på kostnadssidan fram till 2025 och därefter en brutto-kostnadsökningstakt på maximalt 3 procent för att klara planerade investeringar. Det svåra ekonomiska läget kommer att kräva politiska omprioriteringar.

Ett välmående Västmanland

Resultatmål	Indikator	Prognos
Invånarnas hälsoläge ska vara gott och jämlikt	Andel vuxna invånare med självupplevd god hälsa	-
	Skillnader i självupplevd hälsa mellan socio-ekonomiska grupper	-
	Andel ungdomar med fullgod psykisk hälsa i årskurs 9 och år 2 i gymnasiet	-
	Genomsnittligt antal skadade tänder hos den mest sjuka tredjedelen av undersökta 12-åringar	-
Invånarna ska ha förtroende för regionens tjänster inom hälso- och sjukvården	Andel invånare som har förtroende för hälso- och sjukvården	-
	Andel invånare som anser att väntetiderna i hälso- och sjukvården är rimliga	-
Måldokument		
Framtidens hälso- och sjukvård 2030		-
Program Nära vård		-
Primärvårdsprogram		-
Regional utvecklingsstrategi RUS		-
Digitaliseringsstrategi 2021-2024		-
Uppdrag		
1. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser utifrån hälsoekonomi och där störst effekt på befolkningsnivå uppnås.		Grön
2. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att samarbetet fungerar väl för grupper med stort vårdbehov och arbeta för att utveckla patientens delaktighet utifrån personcentrerade arbetssätt i den västmanländska vården.		Grön
3. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att insatser som stärker föräldraförmågan utvecklas och vara pådrivande för fler familjecentraler i Västmanland.		Grön
4. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa, möts med rätt insatser på rätt vårdnivå med god tillgänglighet och kvalitet såväl på första-linje-nivå som inom Barn- och ungdomspsykiatri.		Gul
5. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram ett seniorhälsövårdsprogram.		Grön
6. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden leda arbetet med länets aktörer för förbättrat hälsoläge i befolkningen.		Grön
7. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder bidra till hälsofrämjande insatser som leder till ett förbättrat hälsoläge i länet.		Grön

Gott och jämlikt hälsoläge

Rapporten *Skillnader i livsvillkor och hälsa i Västmanland* visar att hälsoläget totalt sett är relativt gott, men att skillnader i upplevd hälsa mellan grupper har ökat över tid. Under 2022 genomfördes en ny befolkningsundersökning som på nytt bekräftade detta. Under våren har befolkningsundersökningen *Liv och hälsa ung* genomförts, analyser pågår och spridning av resultat sker under hösten 2023.

Insatser för att minska hälsoklyftorna genomförs bland annat genom samverkan och stöd till länets kommuner inom folkhälsoområdet. En fortsatt spridning av folkhälso- och rapporterna bidrar till en

ökad förståelse och kunskap om de faktorer och individuella förutsättningar som påverkar hälsan.

Uppdrag 1. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser utifrån hälsoekonomi och där störst effekt på befolkningsnivå uppnås.

Hälso- och sjukvården har intensifierat arbetet med *Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling*. Fokus är tobak (rökstopp inför operation) samt övervikt och fetma.

Tarmcancerscreening pågår och ett 100-tal medborgare har erbjudits koloskopiundersökning. Imple-

mentering av det uppdaterade *Nationella vårdprogrammet för Cervixcancerprevention* är i full gång och driftsätts i slutet av 2023. Utrotningsprojektet gällande cervixcancer pågår. Implementering av organiserad prostatacancer testning, OPT, är påbörjad.

Ett arbete med att utveckla struktur och arbetssätt för att genomföra hälsoekonomiska beräkningar för insatser inom folkhälsoområdet har påbörjats. Målet är att de hälsoekonomiska analyserna ska kunna användas som stöd i prioritering av insatser kopplat till Region Västmanlands och kommunernas folkhälsoarbete.

För att tillgängliggöra resultaten från befolkningsundersökningarna utvecklas och lanseras ett flexibelt, användarvänligt och målgruppsanpassat digitalt statistikverktyg.

Under 2023 har flera hälsoekonomiska analyser genomförts, bland annat inför införandet av ett *Seniorhälsovårdsprogram* (Se uppdrag 5).

I Västmanland står 5 procent av patienterna för 51 procent av vårdkostnaderna. Med den vetskapen påbörjades under våren ett arbete med att ta reda på inom vilka patientgrupper och verksamheter utfallet är som störst, både vad gäller kostnader och vårdkonsumtion. Därigenom kan arbetssätt, flöden och behandlingsformer ses över. På så sätt möjliggörs att sätta in tidiga insatser för att främja hälsa eller förhindra att sjukdom uppstår.

Uppdrag 2. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att samarbetet fungerar väl för grupper med stort vårdbehov och arbeta för att utveckla patientens delaktighet utifrån personcentrerade arbetssätt i den västmanländska vården.

Inom omställningen av hälso- och sjukvården pågår många projekt där metoden tjänstedesign används för att involvera och skapa delaktighet i förändringsarbetet.

Närvårdsteam drivs i länets alla fyra noder. De kan hjälpa vuxna med komplex sjukdomsbild där bedömningen är att vård i hemmet är att föredra framför vård på sjukhus. Teamen samverkar med länets kommuner kring insatserna. Tidiga resultat visar att en förflyttning har skett av vården för de patienter som är anslutna till teamen. Bland annat har behovet av vård på sjukhus för anslutna patienter minskat med cirka 50 procent och primärvårdskontakter, akutkontakter och ambulansresor har minskat väsentligt. Resultat av patientenkäter beskriver välinformerade, trygga patienter som upplever att

de kan påverka och vara med och bestämma över sin vård i hemmet.

Sedan drygt ett år drivs även ett mobilt team för svårt sjuka barn som, innan teamet fanns, behövde få all sin vård på sjukhuset. Genom att möjliggöra vissa insatser i patientens hem kan familjerna få en ökad livskvalitet och en smidigare behandling som underlättar vardagen väsentligt.

Vuxenpsykiatrisk äldremottagning startade i regionen för ett år sedan och drivs i projektform året ut. Det är ett samarbete mellan vuxenpsykiatri, primärvården och geriatriken. Målet är att hitta en bra samverkansform mellan de olika vårdgivarna. Syftet med projektet är att utveckla och etablera mottagningen där psykiatrisk specialistvård erbjuds till personer som är äldre än 65 år och lever med svårare psykiatrisk problematik. Mottagningen innefattar även integrerad klinisk forskning.

Uppdrag 3. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att insatser som stärker föräldraförmågan utvecklas och vara pådrivande för fler familjecentraler i Västmanland.

Uppdraget att skapa föräldraskapsstödande insatser i länet pågår. Målet är att skapa strukturella förutsättningar för ett samordnat föräldraskapsstöd i Västmanland som säkrar kontinuitet och ett hållbart utbud i syfte att minska skillnader i uppväxtvillkor och hälsa. Under året har kunskapshöjande insatser levererats till kommuner. Som en del i den fortsatta satsningen av *Regional samling för föräldraskapsstöd* har regionen och länsstyrelsen samverkat med ett särskilt fokus på brottsförebyggande frågor.

Mottagning för tidiga insatser arbetar med målgruppen barn 0-6 år med misstänkta funktionsnedsättningar inom områden kommunikation/sampel, motorik, språk, beteende och koncentration. Verksamheter som tidigare mött målgruppen och familjerna bidrar med resurser som samlas vid mottagningen och samverkar med familjerna. Insatserna har framför allt fokus på föräldraskapsstöd. Mottagningen startade som projekt men stationerades vid årsskiftet.

Ett "flödesschema" för uppstart av familjecentraler i Västmanland håller på att tas fram och förväntas vara klart under 2023.

Uppdrag 4. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa, möts med rätt insatser på rätt vårdnivå med god tillgänglighet och kvalitet såväl på första-linje-nivå som inom Barn- och ungdomspsykiatri.

Ett arbete pågår för att etablera *En väg in* för barn och unga med psykisk ohälsa. Tanken är att man snabbare ska få rätt hjälp och att förflyttning mellan vårdnivåer ska kunna ske mer sömlöst. Som patient eller vårdnadshavare ska man inte behöva känna till hur vården är organiserad för att få rätt hjälp. *En väg in* kommer etableras inom Barn- och ungdomshälsan. Projektet beräknas vara slutfört under 2023.

Uppdrag 5. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram ett seniorhälsovårdsprogram.

Inom en tioårsperiod förväntas antalet 80-åringar öka med cirka 50 procent i Västmanland. Det ställer nya krav på hälso- och sjukvården att satsa mer på hälsofrämjande och förebyggande insatser så att befolkningen får vara frisk längre. Som ett led i denna utveckling påbörjades under våren uppdraget att införa ett *Seniorhälsovårdsprogram*. Programmet ska bygga på motsvarande principer som barnhälsovårdsprogrammet och innehålla evidensbaserade metoder för att främja hälsa, förebygga ohälsa och tidigt identifiera sjukdom. Införandet kommer att ske gradvis vid regionens vårdcentraler under två års tid.

Uppdrag 6. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden leda arbetet med länets aktörer för förbättrat hälsoläge i befolkningen.

Nämnden har planerat aktiviteter för att samla länets aktörer i sammanhang som främjar kunskapsutbyte och relationsförtätning. För att främja lokal samverkan och utveckling stöds kraftsamlingsarbetet av ett externt forskningsteam. Länets kommuner erbjuds möjlighet till lokal systeminnovation och aktionsforskningsunderstödd samhällsutveckling. Fyra av länets kommuner är nu involverade i arbetet.

Uppdrag 7. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder bidra till hälsofrämjande insatser som leder till ett förbättrat hälsoläge i länet.

Arbetet med att ta fram och sprida en kunskaps-sammanställning och en utbildningskatalog inom området psykisk hälsa är påbörjat. Syftet är att öka kunskapen i länet och minska stigmat kring psykisk

ohälsa. Riktade utbildningsinsatser har genomförts, ytterligare insatser är planerade för hösten 2023.

Under 2023 pågår ett utvecklingsarbete kring matvanor och obesitas samt ett cancerpreventivt arbete inom hälso- och sjukvårdens kunskapsstyrningsstruktur.

Arbetet med Nationellt vårdprogram vid ohälsosamma levnadsvanor – prevention och behandling har intensifierats. Fokus är tobak (rökstopp inför operation) samt övervikt och fetma.

Tarmcancerscreeningen pågår och ett 100-tal medborgare har blivit erbjudna koloskopiundersökning. Implementering av det uppdaterade Nationella vårdprogrammet för Cervixcancerprevention är i full gång och planeras att driftsättas i slutet av 2023. Utrotningsprojektet gällande cervixcancer pågår och implementering av organiserad prostatacancer-testning, OPT, är påbörjat.

Dialoger med länets kommuner har genomförts och kommer fortsätta hösten 2023. Syftet är att hitta områden och utmaningar som kan angripas gemensamt. Genom att stärka och komplettera lokala resurser kan det hälsofrämjande och förebyggande arbetet intensifieras.

Förtroende för hälso- och sjukvården

Resultaten i Hälso- och sjukvårdsbarometern fortsätter att vara stadiga. Västmanland följer utvecklingen i stort och har resultat något över riket för så gott som samtliga frågor. Andelen västmanlänningar som har förtroende för vårdcentralerna har genom åren legat något under rikets resultat men går vid vårens mätning förbi riket, 62 procent av västmanlänningarna har förtroende för vårdcentraler i jämförelse med 60 procent i riket. För sjukhusen har skillnaden mellan riket och Västmanland ökat då rikets resultat sjunkit medan Västmanland stått kvar på 72 procent positivt svarande (riket 69 procent). Eftersom hälso- och sjukvårdsbarometern är en invånarmätning påverkas resultaten av allt som sker i samhället. Det tar därför tid innan insatser som görs inom hälso- och sjukvården når ut till invånarna och påverkar resultaten i hälso- och sjukvårdsbarometern.

Ett tillgängligt Västmanland

Resultatmål	Indikator	Prognos
Invånarna ska ha stort förtroende för regionens tjänster inom kollektivtrafiken	Andel invånare som är nöjd med kollektivtrafiken	-
Den lokala arbetsmarknaden ska bli större	Antal kommuner som ingår i den lokala arbetsmarknaden	-
Invånarna i hela länet ska ha god tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter	Andel unga som regelbundet deltar i fritidsaktiviteter med ledare	-
	Antal besökare till Läns museet, Västmanlands musiken och Västmanlands teater	-
Hela länet ska ha tillgång till snabbt bredband	Andel hushåll och företag som har tillgång till bredband om minst 1Gbit/s	-
Måldokument		
Trafikförsörjningsprogram		Grön
Länstransportplan för infrastruktur		Grön
Regional utvecklingsstrategi (RUS)		-
Regional digital agendas		Grön
Regional kulturplan 2023-2026		Grön
Uppdrag		
8. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden tillse att en regional systemanalys för transportinfrastruktur tas fram för att utveckla trafikinfrastrukturen i Västmanland.		Grön
9. Under planperioden ska kollektivtrafiknämnden arbeta för att öka tryggheten inom kollektivtrafiken.		Grön
10. Under 2023 ska regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden aktivt arbeta för en effektiv och utvecklad kollektivtrafik i Västmanland och initiera en genomlysning av Svealandstrafiken.		Grön
11. Regionala utvecklingsnämnden ska, i dialog med regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden, under planperioden tillsammans med övriga intressenter arbeta vidare med kort- och långsiktiga trafiklösningar för Finnsletten, inklusive tågstopp.		Grön

Förtroende för kollektivtrafiken

Nöjdheten har ökat. Invånarna upplever att det är enkelt med information inför resan, att förare och ombordpersonal har ett trevligt bemötande, att det är tryggt att resa, att man kommer fram i tid och att det är enkelt att köpa biljetter och kort. I september år 2022 infördes möjlighet att betala sin bussresa i kommunerna genom att visa sitt betalkort ombord, vilket har blivit ett populärt sätt att köpa biljetter. Projekt pågår för att även kunna erbjuda samma betelsätt på de regionala linjerna.

Resandet med allmän kollektivtrafik har ökat med 17 procent i jämförelse med samma period förra året. Marknadsandelen, andel resande med kollektivtrafik i jämförelse med motoriserat resande, har ökat något från 15 procent till 16 procent. Målet år 2030 är att nå en marknadsandel på 30 procent.

Uppdrag 8. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden tillse att en regional systemanalys för transportinfrastruktur tas fram för att utveckla trafikinfrastrukturen i Västmanland.

Projektet är startat och de första aktiviteterna äger rum under hösten 2023.

Uppdrag 9. Under planperioden ska kollektivtrafiknämnden arbeta för att öka tryggheten inom kollektivtrafiken.

En förstudie genomförs i samarbete med Tryggare Sverige för att kartlägga om det finns åtgärder för att bidra till en tryggare kollektivtrafik. Uppdraget är påbörjat och beräknas bli klart under året.

Uppdrag 10. Under 2023 ska regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden aktivt arbeta för en effektiv och utvecklad kollektivtrafik i Västmanland och initiera en genomlysning av Svealandstrafiken.

Implementeringen av genomförandeplanen för trafikförsörjningsprogrammet är i gång och arbete pågår för att undersöka möjligheter till utökad anropsstyrd trafik samt kvalitetssäkra kollektivtrafiken (bland annat gällande trygghet och punktlighet). Ett uppdrag för genomlysning av Svealandstrafiken AB

är formulerat och rapport beräknas vara klar före årsskiftet.

Uppdrag 11. Regionala utvecklingsnämnden ska, i dialog med regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden, under planperioden tillsammans med övriga intressenter arbeta vidare med kort- och långsiktiga trafiklösningar för Finnslätten, inklusive tågstopp.

ÅVS-Finnslätten är färdigställd och publicerad av Trafikverket den 30 augusti. Den beskriver olika möjliga åtgärder för trafiklösningar för Finnslätten där kommun, region och statlig nivå kan bidra på olika sätt.

Sammanhållen arbetsmarknad

För att arbetsmarknaden i länet ska bli mer sammanhållen är det viktigt att pendlingsförutsättningarna stärks. En viktig infrastruktursatsning är Mälardalsregionens utbyggnad från två till fyra spår på sträckan Tomtebodavägen-Kallhäll. Trafikverket har i dialog med Sundbyberg och Solna pausat detta arbete, vilket ger farhågor om utvecklingen på lång sikt. Inom Mälardalsrådet pågår arbete inom ramen för *En bättre sats* för att formatera påverkansarbetet inför nästa Nationella transportplan, NTP.

Kultur- och fritidsaktiviteter

Under sommaren har Västmanlands läns museum haft nära dubbelt så många besökare jämfört med 2022. 20 feriearbetare har arbetat med regional utveckling, byggnadsvård och pedagogisk verksamhet

på Karlsgatan 2. Arbete pågår med prioriterade utvecklingsområden i den regionala kulturplanen. En handlingsplan som beskriver hur de olika regionala kulturverksamheterna arbetar mot uppsatta mål är framtagen. Inom flera områden såsom film, bibliotek, bildkonst, scenkonst och Regional kulturskola samarbetar regionen med kommuner i länet.

Arbete pågår i samverkan med Västmanlands idrottsförbund med att ta fram en handlingsplan till den regionala idrottsplanen.

Snabbt bredband

Utbyggnaden av snabbt bredband i länet följer i stort den för riket. Totalt har nu 96,7 procent av länets hushåll tillgång till fast bredband om minst 1 Gbit/s eller fiber i absolut närhet enligt senaste statistiken från PTS, bredbandskartläggningen oktober 2022. Ökningen 2021–2022 ligger på drygt 2 procent, siffran för riket ligger på drygt 1,5 procent. Glädjande är att utvecklingen utanför tätorter och småorter uppvisar en kraftigare ökning än riket i övrigt, drygt 11 procent mot drygt 6 procent. Extra glädjande är att Sala och Surahammar som legat efter på landsbygden haft en kraftig utbyggnad. Sammantaget är utvecklingen positiv även om mycket återstår för att nå bredbandsmålet 2025. Utfallet av PTS bredbandsstöd 2022 var mycket bra för länet vilket torde ha en positiv påverkan för utvecklingen framåt.

Ett nyskapande Västmanland

Resultatmål	Indikator	Prognos
Länet ska ha god ekonomisk utveckling	Tillväxt/BRP	-
	Andel sysselsatta	-
Länet ska ha god innovationskraft	Innovationsindex: förnyelseförmåga ¹	-
Länet ska ha rätt kompetens	Andel företag och organisationer som har svårt att hitta rätt kompetens vid rekrytering	-
	Andel behöriga till gymnasiets yrkesprogram	-
Måldokument		
Forsknings- och innovationsstrategi		Grön
Regional utvecklingsstrategi (RUS)		Gul
Affärsplan Västmanland		Grön
Kompetensplan Västmanland		Grön

¹ Förnyelseförmåga mäts genom fem nyckelindikatorer: andel nystartade företag per 100 befintliga företag, andel elever som deltagit i Ung Företagsverksamhets utbildningskoncept av totala antalet gymnasieelever, andel som instämmer att företaget är innovativt i Tillväxtverkets undersökning Företagens villkor och verklighet, forskningsmedel som andel av totala medel vid universitet/högskola och FoU-resurser vid privata arbetsställen som andel av BRP.

Uppdrag	
12. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, leda och utveckla samarbetet för att stärka kompetensförsörjningen i länet.	Grön
13. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för ett bättre näringslivsklimat i Västmanland.	Grön
14. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att verksamheterna prioriterar utbildning, forskning och innovation i utvecklingsarbetet och arbeta för fler kombinationstjänster.	Grön

God ekonomisk utveckling

En något högre andel av delmålen i *Regional utvecklingsstrategi*, RUS, visar en positiv utveckling än vid motsvarande tidpunkt i fjol. Men den positiva utvecklingen syns inte inom området *Ett nyskapande Västmanland* där endast enstaka delmål utvecklas positivt. RUS bedöms sammantaget som "gul".

God innovationskraft

Ett arbete pågår tillsammans med Mälardalens universitet, Region Sörmland, Västerås stad och Eskilstuna kommun för att stärka det regionala innovationsstödsystemet. Främst ligger fokus på Create Business Incubator, och dess kopplingar till akademi och olika utvecklingsmiljöer, såsom Electrification Hub, Automation Region, med flera.

Rätt kompetens

Uppdrag 12. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, leda och utveckla samarbetet för att stärka kompetensförsörjningen i länet.

Nära samverkan bedrivs med relevanta aktörer och kommunerna i länet, genom kompetensrådet och

andra forum. Kompetensförsörjning lyfts också regelbundet i näringslivschefsgruppen. Den nyinrättade politiska samverkansgruppen har haft ett första möte.

Uppdrag 13. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för ett bättre näringslivsklimat i Västmanland.

Ett projekt har påbörjats tillsammans med näringslivsansvariga i länets kommuner. Förankring har skett i regional ledningsgrupp och Strategisk regional beredning. Upphandling av processledare pågår.

Uppdrag 14. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att verksamheterna prioriterar utbildning, forskning och innovation i utvecklingsarbetet och arbeta för fler kombinationstjänster.

Det finns en stor efterfrågan på kombinationstjänster. Vid försommarens utlysning fanns tre gånger fler sökanden än antalet kombinationstjänster som lystes ut.

En effektiv verksamhet av god kvalitet

Resultatmål	Indikator	Prognos
Verksamheten ska bedrivas med god tillgänglighet	Andel patienter som får sin vård minst enligt vårdgarantin (0, 3, 90, 90)	Gul
Verksamheten/ vården ska bedrivas på rätt nivå	Primärvårdens kostnadsandel av samtlig hälso- och sjukvård	-
Verksamheten ska bedrivas med god kvalitet	Medicinsk kvalitet inklusive patientsäkerhet: Målnivåer enligt Vården i siffror; andel indikatorer som når uppsatta målnivåer	-
	Andel inställda turer inom busstrafiken	Grön
	Andel inställda turer inom tågtrafiken	Röd
Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna	Antal inloggnings till 1177 Vårdguidens e-tjänster per invånare	-
	Antal inloggnings till regionens egna e-tjänster för vård	-
	Ökad hållbarhet: Måluppfyllelse enligt hållbarhetsprogram (Fem mål: inköp, jämställdhet/jämlikhet, klimat, tillgänglighet/delaktighet, biologisk mångfald/giftfri miljö)	-
Måldokument		
Framtidens hälso- och sjukvård 2030		Grön
Program Nära vård		Grön
Primärvårdsprogram		Grön
Trafikförsörjningsprogram för kollektivtrafik		-
Regional kulturplan 2023-2026		-
Hållbarhetsprogram 2023-2030		Gul
Digitaliseringsstrategi 2021-2024		Grön
Regional utvecklingsstrategi (RUS)		-
Uppdrag redovisas per mål nedan		

Mål: Verksamheten ska bedrivas med god tillgänglighet

Uppdrag	Prognos
15. Under planperioden ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs i syfte att uppnå målen i riktade och prestationsbaserade statsbidrag och andra överenskommelser.	Grön
16. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att fler patienter får vård inom vårdgarantins gränser, att köerna till telefonrådgivningen 1177 kortas och att belägningsgraden på vårdplatserna hålls på en nivå som minimerar överbeläggningar och antal utlokaliserade patienter.	Gul
17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vårdgarantienhetens verksamhet. Fler verksamheter ska använda vårdgarantienhetens tjänster och fler patienter ska känna till och nyttja verksamheten.	Grön

Översikt utfall augusti 2023 jämfört augusti 2022 av andel patienter som får hjälp inom vårdgarantins uppsatta tidsgränser (0, 3, 90, 90 dagar)

Vårdgaranti		Aug 2023	Aug 2022
Primärvård			
0	Kontakt samma dag	91%	87 %
3	Medicinsk bedömning inom 3 dgr	81%	83 %
Specialiserad vård			
90	Första besök inom 90 dagar	66 %	68 %
90	Operation/åtgärd inom 90 dgr	61%	58 %

Indikator: Vårdgaranti

Två av fyra parametrar har utvecklats positivt och två negativt. Gällande målvärden kommer inte kunna nås under året. Trots att flera aktiviteter har genomförts och nya är planerade bedöms indikatorn som gul då effekter inte kommer att hinna ses fullt ut före årsskiftet.

0 – Telefontillgänglighet primärvård

Trots ökning av antalet inkommande samtal har andelen som fått kontakt samma dag ökat.

3 – Medicinsk bedömning primärvård

Antalet besök har ökat och i kombination med brister i diagnos/KVÅ-kodning samt felaktig registrering av nybesök har måluppfyllelsen sjunkit något. Utbildningsinsatser och rättningar pågår för att säkerställa rättvisande data framåt.

90 – Besök specialiserad vård

Trots högt remissinflöde under året har tillgänglighetsvärdet behållits på en jämförbar nivå mot tidigare år. Regionens tillgänglighet avseende besök är jämfört med andra regioner hög.

90 – Operation/åtgärd specialiserad vård

Tillgängligheten avseende åtgärd har förbättrats tack vara de åtgärder som initierats under året. Effekt har uppnåtts bland annat genom bättre tillgänglighet avseende hörapparatutprovning samt genom operationer utförda av inhyrda operationsslag och internt projekt på ortopedkliniken.

Övriga väntetider

Barn- och ungdomspsykiatri

Barn- och ungdomspsykiatri har ökat produktionen ytterligare, men inflödet av patienter ökar också vilket gör det svårt att klara vårdgarantin. Drygt 50 procent erbjuds ett första besök inom 30 dagar, vilket är bättre än tidigare. Cirka 20 procent får därefter en fördjupad utredning inom 30 dagar. Den ökade mängden som utreds leder till ett ökat behov av behandlingsinsatser, vilket idag inte kan mötas fullt ut; cirka 43 procent erbjuds behandling inom 30 dagar. Det är viktigt att understryka att det görs en prioritering av patienterna, där de med allvarlig sjukdom (ex allvarlig nedstämdhet, självmordsbenägenhet) får hjälp inom någon vecka.

Akutmottagningen

Trots ett ökat besöksantal ses ett trendbrott gällande ledtider under de senaste månaderna. I nationella jämförelser tillhör Västmanland de bättre regionerna.

Telefontillgänglighet hos 1177

Medelväntetiden till 1177 Vårdguiden på telefon har minskat med 20 procent jämfört med motsvarande period 2022 och uppgår nu till 14,8 minuter. För augusti 2023 var väntetiden 11 minuter.

Uppdrag 15. Under planperioden ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs i syfte att uppnå målen i riktade och prestationsbaserade statsbidrag och andra överenskommelser.

De riktade statsbidragens roll som finansiar tenderar att öka i omfattning. Regionen ska verka för att uppfylla de överenskommelser som tecknas mellan regeringen och SKR, inklusive att uppnå maximal prestationsersättning i de fall där detta är aktuellt.

Regionen har sedan 2020 en styrgrupp för hanteringen av statsbidrag/överenskommelser. I arbetet ingår att pröva om regionen redan uppfyller överenskommelsens villkor. Därefter kartläggs vilka eventuella ytterligare insatser som behövs för uppfyllande. Den verksamhet som tillkommer ska inte vara mer omfattande än vad som kan erhållas i statsbidrag/ersättning.

Utgångspunkt är att den tillkommande verksamheten ska vara tillfällig. Om permanent verksamhet finansieras med hjälp av medel från överenskommelserna ska det finnas en plan för hur verksamheten ska finansieras när statsbidraget upphör.

Uppdrag 16. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att fler patienter får vård inom vårdgarantins gränser, att köerna till telefonrådgivningen 1177 kortas och att belägningsgraden på vårdplatserna hålls på en nivå som minimerar överbeläggningar och antal utlokaliserade patienter.

Insatser med att säkerställa att rätt patient får vård i rätt tid utifrån medicinskt behov fortgår. Under året har flera aktiviteter initierats av verksamheterna som även vid behov tagit hjälp av vårdgaranti-enheten för vårdlotsning. Uppstarten av en intern elektiv ortopedisk verksamhet, ändrat arbetssätt på hörselenheten samt förbättrade rutiner gällande remissbedömning på Stroke- och neurologimottagningen är exempel på förbättringsaktiviteter som bidragit till att antalet väntande till både första besök och operation/åtgärd börjat minska trots ett högt remissinflöde.

Inom den somatiska slutenvården har trycket varit fortsatt högt. Införandet av lättvårdsplatser (NÄVA) samt vidareutveckling av Kirurgikens observationsplatser är åtgärder som hjälper vården att placera patienter på rätt vårdnivå.

Förändrade arbetssätt på 1177, där icke-medicinska frågor hanteras av annan personal, frigör tid för sjuksköterskorna, vilket ökar tillgängligheten. Invånaren erbjuds via knappval möjlighet att chatta med 1177, vilket nu cirka 20 procent av de inringande

väljer. Samtalen till sjuksköterska har under perioden minskat 10 procent.

Uppdrag 17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vårdgarantienhetens verksamhet. Fler verksamheter ska använda vårdgarantienhetens tjänster och fler patienter ska känna till och nyttja verksamheten.

Vårdgarantienheten har förtydligat och uppdaterat sitt tjänsteutbud gentemot verksamheterna och presenterat det för regionens enhetschefer. Vårdgarantienhetens tjänster, kontaktuppgifter och information kring vårdgaranti ligger nu på intranätet.

Information och kontaktvägar kring vårdgaranti och hur man som invånare kan få hjälp med vårdgarantifrågor är uppdaterade och förtydligat på 1177, väntrums-tv med information är framtagna och samarbete med vissa verksamheter har gjorts gällande brevutskick till patienter kring väntetider och vårdgaranti. Sjukvårdsregion Mellansverige har startat ett vårdlotsnätverk med fokus på avtal där Vårdgarantienheten deltar. Nytt samarbete gällande stöd i vårdlotsning har startat med Geriatriska kliniken och det tidigare samarbetet med bland annat Urologmottagningen, Hörselenheten och Kirurgkliniken har utökats.

Mål: Vården ska bedrivas på rätt nivå

Uppdrag	Prognos
18. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, ta fram förslag på strategisk utveckling av framtidens hälso- och sjukvård i Region Västmanland.	Grön
19. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot en nära vård framskrider och konkretiseras samt att effekthemtagningar kontinuerligt realiserar.	Gul
20. Under 2023 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och ta fram förslag på verksamheter som lämpar sig för LOU eller LOV	Grön

Uppdrag 18. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, ta fram förslag på strategisk utveckling av framtidens hälso- och sjukvård i Region Västmanland.

Baserat på omvärldsbevakning, nära-vård-arbete, utredningar om akut omhändertagande, 5/50 (de fem procent av patienterna som hälften av vårdens resurser används till) och behov av strukturella förändringar för att klara kompetensförsörjning och kvalitet i framtiden, tar nämnden fram ett förslag om hälso- och sjukvården 2029. Ett dialogunderlag presenteras under hösten 2023 för vidare bearbetning till beslutsunderlag.

Uppdrag 19. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot en nära vård framskrider och konkretiseras samt att effekthemtagningar kontinuerligt realiserar.

Arbete pågår med att konkretisera den gemensamma målbilden och färdplanen för region och kommuner för omställningsarbetet. De gemensamma delarna i omställningsarbetet kopplas ihop med den övergripande utvecklingen av framtidens hälso- och sjukvård. Mer fokus kommer att riktas på det förebyggande arbetet.

Projekten inom *Program Nära vård* fortlöper i stort enligt plan. Närvårdsteam drivs i hela länet. Utvärdering visar att de bidrar till ett väsentligt minskat behov av slutenvård men också av insatser från

akutvård, öppenvård och ambulansresor (se uppdrag 1). Avancerad hemsjukvård för barn är etablerat. Psykiatrins äldrevårdsmottagning drivs sedan ett år tillbaka. Flera åtgärder pågår för att stärka den palliativa vården i länet och göra den mer jämlik. Preventiva insatser, förändrade flöden, arbets sätt och nya angreppssätt för barn med fetma har införts.

Sju av tio kommuner har infört Cosmic som journal-system. I början av 2024 förväntas samtliga kommuner ha övergått till Cosmic som journalsystem för hälso- och sjukvården.

Då *Nära vård*-förflyttningen är en av de största gemensamma processerna för region och kommuner i länet, har en politisk samverkansgrupp för *Nära vård* startat under våren. Gemensamt arbete är också påbörjat med att ta fram indikatorer för uppföljning.

Uppdrag 20. Under 2023 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och ta fram förslag på verksamheter som lämpar sig för LOU eller LOV.

Hälso- och sjukvårdsnämnden har tagit fram ett underlag för *Vårdval vaccination*, vilket beslutats av regionfullmäktige, och implementeras mot slutet av året.

Mål: Verksamheten ska bedrivas med god kvalitet

Uppdrag	Prognos
21. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden omarbeta formerna för primärvårdprogrammet och programmet utvecklas med inriktningen ett basuppdrag och tilläggsuppdrag och skapa förutsättningar för fast namngiven läkare, kontinuitet, fler vårdcentraler och för utveckling mot en god och nära vård.	Gul
22. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden låta utvärdera enheten för planerade operationer i Sala utifrån ekonomi, arbetsmiljö och påverkan på övriga operationsverksamheter.	Gul
23. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vården för personer som utsatts för sexuellt våld.	Grön
24. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden delta i det nationella arbetet med kvinnosjukvård och arbeta för en stärkt förlossningsvård i Västmanland.	Grön

Hälso- och sjukvård

För att värdera måloffyllelse och kvalitet analyseras resultat inom olika områden som är tillgängliga inom nationella presentationen *Vården i siffror*. Målnivåer analyseras och åtgärder diskuteras tillsammans med verksamheterna och redovisas i årsredovisning samt kvalitetsboksut.

Hälso- och sjukvårdsnämnden följer *den Regionala handlingsplanen för ökad patientsäkerhet 2021-2024* som beskriver grundläggande förutsättningar, fokusområden, åtgärder och uppföljning för en god och säker vård. Nämnden har dessutom särskilt fokus på förekomst av vårdrelaterade infektioner, följsamhet till basala hygienrutiner och klädregler samt förekomst av trycksår i slutet vård.

Uppdrag 21. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden omarbeta formerna för primärvårdprogrammet och programmet utvecklas med inriktningen ett basuppdrag och tilläggsuppdrag och skapa förutsättningar för fast namngiven läkare, kontinuitet, fler vårdcentraler och för utveckling mot en god och nära vård.

Under 2023 har *Vårdval vårdcentral* ersatt *Primärvårdsprogrammet* som begrepp för att beskriva uppdrag och ersättning för verksamheter som ansöker enligt lagen om valfrihetssystem för att driva vårdcentral i Region Västmanland.

Genomförandet av löpande förändringar av *Vårdval vårdcentral*, utifrån regionplanens givna inriktningsmål och inom gällande budgetramar, hanteras framöver av Hälso- och sjukvårdsnämnden.

Beslut har också fattats om en rad förändringar i regelboken för *Vårdval vårdcentral* avseende styrning och uppföljning, ersättningssystem samt uppdrag för att stödja utvecklingen mot en god och nära vård. Arbetet fortsätter i takt med omställningen.

Uppdrag 22. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden låta utvärdera enheten för planerade operationer i Sala utifrån ekonomi, arbetsmiljö och påverkan på övriga operationsverksamheter.

Målsättningen är att EPOS ska kunna mäta sig med de bästa i landet avseende ledtider och kvalitet för höft- och knäproteser. Förvaltningen ska få tillgång till lokalerna 30 november, vilka sedan kommer att testas under december, för start 9 januari 2024. Uppföljning av projektet kommer att ske löpande under 2024 med avrapportering i samband med delårsuppföljningarna.

Uppdrag 23. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vården för personer som utsatts för sexuellt våld.

Ett arbete är påbörjat tillsammans med Regionala utvecklingsnämnden. En nulägesanalys har genomförts för att kartlägga utvecklingsområden.

Uppdrag 24. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden delta i det nationella arbetet med kvinnosjukvård och arbeta för en stärkt förlossningsvård i Västmanland.

Nämnden deltar i det nationella arbetet med kvinnosjukvård och stärkt förlossningsvård. Lokalt sker samarbetsprojekt mellan berörda verksamheter MVC, kvinnosjukvård och neonatalvård inom ramen för statsbidragssatsningar där det i dag finns gap. Diskussion är påbörjad för att stärka samarbetet med jouruppdraget.

Kollektivtrafik

Det saknas fortfarande lokförare samt ombordpersonal på tågen. Flera utbildningar till lokförare har startats, vilket kommer ge resultat inom ett år.

Indikator: Andel inställda turer inom busstrafiken

Andelen inställda turer inom busstrafik uppgick till 0,2 procent, vilket är en minskning i jämförelse med samma period året före då andelen uppgick till 0,3 procent. Indikatorn prognostiseras som grön.

Indikator: Andel inställda turer inom tågtrafiken

Andelen inställda turer inom tågtrafik har ökat med en procentenhet jämfört med augusti 2022. Den ökande andelen inställda turer avser Bergslagspendeln och Svealandsbanan. På tågstråket Uven har

andelen inställda turer minskat. Indikatorn prognostiseras som röd.

Se mer i målområde 2 "Ett tillgängligt Västmanland".

Mål: Verksamheten ska bedrivas med god hushållning av resurserna

Uppdrag	Prognos
25. Under planperioden ska regionstyrelsen ta fram mål för regionens uthållighet och öka Västmanlands förmåga att hantera särskilda händelser i fredstid och vid höjd beredskap.	Gul
26. Under 2023 och hela planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen och dess verksamheter vidtar åtgärder för en kostnadsutvecklingstakt som understiger intäkternas utveckling i syfte att nå långsiktig balans mellan verksamhet och finansiering.	Grön
27. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen vidtar åtgärder för att förbättra och utveckla arbetssätt och tjänster så att hälso- och sjukvårdspersonal i ökad utsträckning använder sin arbetstid till kärnuppdraget.	Gul
28. Under 2023 ska regionstyrelsens och samtliga nämnders förvaltningar effektivisera administrationen och förbättra arbetssätt och tjänster för att uppnå ökad effektivitet och sänkt kostnadsökningstakt för sin förvaltning och därmed för hela Region Västmanland.	Gul
29. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder vidta åtgärder för att minska administrativt merarbete till följd av politiska beslut.	Grön
30. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder ta fram förslag på intäktsökningar för regionen och arbeta för att öka regionens intäkter.	Grön
31. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden aktivt arbeta med att identifiera och öka extern finansiering av kultur i Västmanland samt tydliggöra kopplingen mellan kultur och hälsa.	Grön
32. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden och kostnämnden främja regional matproduktion.	Grön
33. Under planperioden ska regionstyrelsen arbeta för en effektiv energiförbrukning och vidta åtgärder för att minska regionens energikostnader.	Grön
34. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden stimulera lokal elproduktion.	Grön
35. Under 2023 och kontinuerligt under hela planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder använda modellen för effekthemtagning vid investeringar och i samband med nya arbetssätt. Effekthemtagningarna ska realiseras och redovisas.	Grön

Hållbarhet

Dialog om att integrera hållbarhetsmålen i det dagliga arbetet pågår med samtliga förvaltningar och nämnder. Samarbete med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen kring våldsfrågor utvecklas och en fokusgrupp *Hållbarhet inom inköp* arbetar aktivt med att säkra hållbarhetskrav i inköpsprocesser. Nya filmer om Hållbarhetsprogrammet i regionens arbete är publicerade.

Beredskap och säkerhet

Uppdrag 25. Under planperioden ska regionstyrelsen ta fram mål för regionens uthållighet och öka Västmanlands förmåga att hantera särskilda händelser i fredstid och vid höjdberedskap.

Ett förslag finns framtaget. Förankring pågår och beslut förväntas under hösten.

Effektiv resursanvändning

Uppdrag 26. Under 2023 och hela planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen och dess verksamheter vidtar åtgärder för en kostnadsutvecklingstakt som understiger intäkternas utveckling i syfte att nå långsiktig balans mellan verksamhet och finansiering.

Arbetet med förbättring och effektivisering av arbetssätt pågår inom samtliga av Hälso- och sjukvårdsförvaltningens verksamheter. Förvaltningsplanens aktiviteter följer till största delen plan och har som ett av många mål att öka produktiviteten och sänka kostnadsutvecklingstakten. Fortsatt ökad användning av digitala verktyg och tjänster av såväl förvaltningens verksamheter som av regionens invånare är andra exempel. Produktionsstyrning inom hälso- och sjukvården pågår. Parallellt med kostnadsbesparingar pågår översyn för att öka förvaltningens intäkter.

Uppdrag 27. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen vidtar åtgärder för att förbättra och utveckla arbetssätt och tjänster så att hälso- och sjukvårdspersonal i ökad utsträckning använder sin arbetstid till kärnuppgiften.

Projekt *Utveckla arbetssätt och säkra kompetens* pågår inom Ortopedkliniken och Medicinkliniken. Takten för det samlade projektet är något lägre än satt tidplan. Det beror framför allt på att arbetet med att säkerställa förankring och förståelse hos samtliga medarbetare tar mer tid än beräknat.

Uppdrag 28. Under 2023 ska regionstyrelsens och samtliga nämnders förvaltningar effektivisera administrationen och förbättra arbetssätt och tjänster för att uppnå ökad effektivitet och sänkt kostnadsökningstakt för sin förvaltning och därmed för hela Region Västmanland.

Ett stort antal utvecklingsarbeten pågår, bland annat automatisering av administrativa processer och andra digitaliseringsprojekt, logistik, uppgiftsväxling inom och mellan nämnder och förvaltningar.

Uppdrag 29. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder vidta åtgärder för att minska administrativt merarbete till följd av politiska beslut.

Ärendemallen för politiska beslut har kompletterats med perspektivet *administrativa konsekvenser* där handläggare ska beskriva om beslutet medför administrativt medarbete. Mallen har uppdaterats i Platin och Word och ska användas i ärenden till alla politiska instanser.

Uppdrag 30. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder ta fram förslag på intäktsökningar för regionen och arbeta för att öka regionens intäkter.

Regionstyrelsens förvaltningar har presenterat förslag på intäktsökningar till Regionstyrelsen. Förvaltningar med egen nämnd har presenterat förslag på intäktsökningar till respektive nämnd.

Uppdrag 31. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden aktivt arbeta med att identifiera och öka extern finansiering av kultur i Västmanland samt tydliggöra kopplingen mellan kultur och hälsa.

Under året har det genomförts en utlysning till föreningar om crowdfunding, så kallad gräsrotsfinansiering. Nämnden har sökt och fått externa medel för kulturprojekt från Kulturrådet. Inom Kultur och hälsa har arbete skett inom olika kulturformer, bland annat stöd till Känslotåget och dans för hälsa inom Regional kulturskola.

Uppdrag 32. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden och kostnadsnämnden främja regional matproduktion.

Regionen är aktiv i AgroVästmanland samt ett arbete för gårdsförsäljning av alkohol. Att främja svensk och lokalproducerad mat och livsmedel är

ett pågående arbete inom regionens kostverksamhet. Andelen inköp av svensk mat prioriteras och ökar. I år ligger nivån av svenska animalier på cirka 81 procent, jämfört med 76 procent 2018 och totala nivån för svenska livsmedel är cirka 66 procent januari-augusti.

Regionen har avslutat breddinförandet av digital meny och måltidsbeställning (DMM). DMM är ett nytt system för meny- och måltidsplanering, samt beställning. Systemet ökar regionens flexibilitet vid menyplanering och öppnar upp för säsongsanpassade och lokalproducerade gästspel på menyn.

Uppdrag 33. Under planperioden ska regionstyrelsen arbeta för en effektiv energiförbrukning och vidta åtgärder för att minska regionens energikostnader.

Ett strategiskt och aktivt energioptimeringsarbete pågår i regionens fastighetsbestånd. Installationer i det äldre beståndet driftoptimeras och sensorstyrd belysning införs. Insatserna har under året genererat energibesparing motsvarar en kostnadsbesparing på el och värme på cirka 2 miljoner kronor. I början av året genomfördes även en energibesparingskampanj *Nu hjälps vi åt att spara el! Varje kilowattimme räknas!* Kampanjen pågick till och med mars och riktades till alla verksamheter med syftet att alla medarbetare kan bidra till att minska regionens energibehov. Genom att förbruka mindre el och flytta elanvändningen till andra tider på dygnet bidrog regionen till att avlasta elnätet så att el fanns till samhällsviktiga funktioner och att minska risken för fränkopplingar för icke prioriterad verksamhet och privatpersoner.

Uppdrag 34 Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden stimulera lokal elproduktion.

Regionala utvecklingsförvaltningen driver "Effektforum" som arbetar med frågor kring länets kraftförsörjning.

Uppdrag 35. Under 2023 och kontinuerligt under hela planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder använda modellen för effekthemtagning vid investeringar och i samband med nya arbetssätt. Effekthemtagningarna ska realiseras.

Modellen för effekthemtagning används vid projekt, men efter projektavslut brister uppföljning och analys enligt framtagna effekthemtagningsplaner. Projektkontoret driver ett uppdrag i syfte att förbättra stödet för denna uppföljning och analys. I uppdraget ingår även att skapa en ökad överskådlighet över resultaten. Modellen för effekthemtagning används även för fastighetsinvesteringar och nyinvesteringar.

Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare

Resultatmål	Indikator	Prognos
Regionen ska vara en attraktiv arbetsgivare	Attraktiv arbetsgivar-index	-
	Hållbart medarbetarengagemang (HME-index)	-
	Sjukfrånvaro	Gul
	Personal- och arbetsgivarpolitik: Måluppfyllelse enligt program (Fyra mål: kompetensförsörjning, ledarskap, lönebildning, arbetsmiljö)	-
Regionen ska vara en professionell uppdragsgivare	Uppdragstagarindex	-
Måldokument		
Program för vidareutveckling av regionens personal- och arbetsgivarpolitik		Grön
Uppdrag		
36. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder prioritera arbetet för att få en välmående personal och självständig bemanning.		Grön
37. Under planperioden ska implementeringen och effekterna av hälso- och sjukvårdens kompetensmodell utvärderas och modeller för nya anställningsformer och ersättningsmodeller tas fram.		Grön
38. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att uppdragstagare, entreprenörer och samarbetspartners inkluderas i arbetet med utvecklingen av god och nära vård.		Grön

Attraktiv arbetsgivare

Måluppfyllnaden bedöms utifrån flera kompletterande indikatorer där Attraktiv arbetsgivarindex (AGI) och Hållbart medarbetarengagemang (HME) redovisas i regionens årsredovisning². Sjukfrånvaron redovisas i delår och minskar under 2023 jämfört med 2022, och utfallet på helår förväntas bli lägre än 2022.

Inom regionen pågår aktiviteter på alla nivåer i organisationen för att uppnå målet om att vara en attraktiv arbetsgivare med hälsofrämjande arbetsplatser samt verkställa *Program för vidareutveckling av regionens personal- och arbetsgivarpolitik*. Många av aktiviteterna är långsiktiga och sträcker sig över hela planperioden.

Uppdrag 36. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder prioritera arbetet för att få en välmående personal och självständig bemanning.

Hälso- och sjukvården beslutade i våras att vara oberoende av hyrsjuksköterskor på vårdavdelning/vårdcentral i september 2023 och oberoende av resterande hyrbemanning i september 2024. En uppåtgående trend i antal hyrsjuksköterskor och kostnader är bruten och arbetet följs upp kontinuerligt.

Under perioden har arbete för att tydliggöra och kommunicera regionens arbetsgivarerbjudande pågått, liksom insatser för att stärka arbetet med hälsofrämjande arbetsplats och hållbart arbetsliv.

Projektet *Hållbart ledarskap* har avslutats och det fortsatta arbetet har formulerats till ett uppdrag som nu tar vid för att stärka chefers förutsättningar och möjliggöra ett utvecklande ledarskap. Den sedan tidigare beslutade ledarmodellen förstärks och ska bibehållas.

Uppdrag 37. Under planperioden ska implementeringen och effekterna av hälso- och sjukvårdens kompetensmodell utvärderas och modeller för nya anställningsformer och ersättningsmodeller tas fram.

Projektet *Utveckla arbetssätt och säkra kompetens* drivs inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen och kommer att påverka innehållet i kompetensmodellerna. När modellerna är reviderade kan utvärdering påbörjas. Region Västmanland inväntar även en nationell utvärdering av kompetensmodellen. Behovet av utvärdering har lyfts till Sveriges regioner och kommuner (SKR).

Arbete med ersättningsmodeller pågår inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen, under perioden har

² Just 2023 kommer dock HME inte att kunna redovisas då medarbetarundersökningen ej kan genomföras som planerat.

satsning på undersköterskors kompetens och dygnet-runt-verksamheter genomförts.

Sjukfrånvaro

Indikator: Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron vid delår 2 var lägre än motsvarande period föregående år, 7,1 procent jämfört med 8,0, och prognostiseras som gul.

Det är den korta sjukfrånvaron (dag 1-14) som minskar. Minskningen sker bland både män och kvinnor och i samtliga åldersgrupper, dock marginellt i grupp -29 år. Den längre sjukfrånvaron (dag 15-) ökar lite och är genomgående högre bland kvinnor än män i alla åldersgrupper. Sjukfrånvaron motsvarar nästan 13 sjukdagar per medarbetare under perioden, cirka 4,5 dagar är korttidsfrånvaro.

Kostnaden för sjukfrånvaron hittills i år är cirka 84 miljoner kronor. Den korta sjukfrånvaron står för cirka 80 procent av kostnaden. Sjukfrånvaron för 2023 ligger på motsvarande nivå som 2021. Om sjukfrånvaron fortsätter följa trenden beräknas den hamna på 7-7,5 procent för helåret 2023.

Sjukfrånvaro ack mätt i procent	Jan-Juli 2023	Jan-Juli 2022
Total sjukfrånvaro	7,1	8,0
- Dag 1-14	3,4	4,5
- Dag 15-90	1,4	1,5
- Dag 91-365	1,3	1,2
- Dag 366-	1,0	0,8
Kvinnor	7,8	8,8
Män	4,8	5,3
-29 år	7,9	8,0
30-49 år	6,6	7,7
50 år-	7,5	8,4
Andel långtidsfrånvaro, 60 dagar eller längre	37,3	29,9

Minskning av sjukfrånvaron består delvis i att sjukfrånvaron var mycket hög de första månaderna 2022, då pandemin fortsatt påverkade i vågor. Under 2023 har ingen tydlig våg funnits och sjukfrånvaron ligger därmed på en nivå som är mer jämförbar med 2021.

Lönebildning

Löneöversyn för 2023 har under våren avslutats för samtliga grupper undantaget läkarna vars förhandlingar sker under hösten 2023. Löneöversynsarbetet påverkades till viss del av att Kommunal och Läkarförbundets avtalsvärde vilade på "märket" som sätts i förhandlingar mellan arbetsmarknadens

parter inom industrin. De regiongemensamma lönekriterierna för både medarbetare och chefer är implementerade och har använts i de flesta verksamheter.

Kompetensförsörjning

Regionens kompetensförsörjningsprocess har även i år genomförts. Det är samma bristkompetenser som identifierades under 2022 och dessa går i linje med den nationella bristen på specialistläkare inom allmänmedicin och psykiatri samt flera specialist-sjuksköterskeinriktningar, till exempel anestesi, intensivvård och operation.

Regionens arbete med *Investera För Framtiden* (IFF) har fortsatt, med erbjudande om bibehållen lön under studier till specialistsjuksköterska. Detta resulterade i 52 sökanden och av dessa fick 42 möjlighet att studera med bibehållen lön.

Regionen har sedan många år ett medlemskap i *Competence, Arbetsmarknadskunskap*. De arbetar för att skapa en större förståelse hos unga, för att få dem att göra medvetna studie- och yrkesval, och bidrar till regionens långsiktiga kompetensförsörjning. Vårdföreläsningar på högstadieskolor har genomförts i Fagersta, Köping, Norberg, Skinnskatteberg och Hallstahammar. För att synliggöra yrket biomedicinsk analytiker (BMA) har några BMA-föreläsningar hållits på gymnasieskolor där eleverna läser naturvetenskapliga ämnen.

Arbetsmiljö

Under perioden har arbete genomförts för att förenkla och där det är möjligt, digitalisera stöd inom arbetsmiljöarbete i regionen. Arbete har pågått för att skapa en digital arbetsmiljöhandbok samt för att utveckla arbetssätten för riskbedömning av arbetsmiljön i linje med Arbetsmiljöverkets återkoppling de senaste åren. Den årliga uppföljningen av systematiskt arbetsmiljöarbete flyttar in i systemet för uppföljning av arbetsmiljörisker och samtidigt görs en revidering av innehållet för att ge bättre stöd i hur arbetsmiljöarbetet behöver utvecklas.

Regionens erbjudande om förmånscyklar har lanse-rats och 10 procent av medarbetarna har tecknat avtal om en cykel.

Regionen ska vara en professionell uppdragsgivare

Uppdrag 38. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att uppdragstagare, entreprenörer och samarbetspartners inkluderas i arbetet med utvecklingen av god och nära vård.

Externa och interna samarbetspartners involveras löpande i arbetet med utveckling av god och nära

vård. Under våren hölls exempelvis en workshop där chefer från både specialistsjukvård, vårdcentraler och kommuner träffades för att identifiera angelägna aktiviteter och gemensamt driva omställningsarbetet.

En stark och uthållig ekonomi

Resultatmål		Indikator	Prognos
Regionen ska uppnå fastställt ekonomiskt balanskravsresultat, exkl ianspråktagande av tidigare avsättningar (2023= - 129 mnkr)	Röd	Ekonomiskt balanskravsresultat regionövergripande	Röd
		Ekonomiskt resultat per nämnd och förvaltning	
		-Hälso- och sjukvårdsnämnden (inkl HMC)	Röd
		-Regional utvecklingsnämnd	Röd
		-Fastighet- och serviceförvaltningen (inkl kost)	Grön
		-Förvaltningen för digitalisering	Grön
		-Program Nytt Akutsjukhus Västerås	Grön
		-Närvarlden Västmanland	Gul
		-Regionkontoret	Grön
		-Kollektivtrafiknämnden	Grön
		-Politisk verksamhet och patientnämndens kansli	Grön
Regionens finansiella ställning ska vara god	Gul	Nettokostnadsökningstakt	Röd
Uppdrag			
39. Regionstyrelsen får i uppdrag att under 2023 ta fram en sammanhållen investeringsprocess inklusive prioriteringsmodell för regionens samtliga investeringar.			Grön

Måluppfyllelse

Mål: Ekonomiskt resultat

Med ett prognostiserat balanskravsresultat på -774 miljoner kronor beräknas regionen på övergripande nivå inte nå det långsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning. Fortsatt stora obalanser inom Hälso- och sjukvårdsnämnden tillsammans med hög inflation som påverkar pensionskostnaden kraftigt är orsaker till det negativa balanskravsresultatet. Av resultatet kan 627 miljoner kronor täckas av tidigare års avsättningar i eget kapital.

Målet bedöms sammantaget som rött.

Indikatorer: Ekonomiskt resultat övergripande + förvaltningsnivå

Resultatet enligt balanskravet uppgick per augusti till -627 miljoner kronor att jämföra med 450 miljoner kronor samma period föregående år. Det prognostiserade balanskravet för helåret 2023 beräknas bli -774 miljoner kronor. Regionen når inte det långsiktiga finansiella målet för god ekonomisk hushållning. Indikatorn på övergripande nivå bedöms därmed vara röd.

Indikator: Nettokostnadsökningstakt

Nettokostnadsutvecklingen per augusti var 14,0 procent att jämföra med 7,4 procent för samma period 2022. Frånräknat pensionskostnadsökningen var ökningen 9,4 procent jämfört med 2022. Prognostiserad nettokostnadsutveckling för helåret är 11,8 procent vilket är en försämring jämfört med utfallet 2022 då den var 6,7 procent. Försämringen avser pensionskostnadsökningen men indikatorbedömningen blir ändå röd.

Mål: God finansiell ställning

Till följd av det negativa resultatet per augusti har den långsiktiga betalningsförmågan och soliditeten försämrats. Regionen har ingen låneskuld men har utnyttjat bankkontokrediterna under perioden. Marknadsvärdet på placerade pensionsmedel har ökat något under året. Den finansiella oron bedöms fortsätta under hösten och prognosen är att soliditeten kommer att vara lägre 2023 jämfört med 2022. Regionen bedöms totalt sett ha en något försämrad finansiell ställning och målet bedöms som gult.

Indikator: Soliditet

Soliditeten inklusive pensionsförmåner som intjänats före 1998, vilka redovisas som ansvarsförbindelse, har försämrats till 14,5 procent per augusti (20,4 procent). Försämringen beror på det negativa

resultatet för perioden, gjorda investeringar och översyn av leasing av fastigheter vilken inneburit att 17 hyreskontrakt nu bedömts som finansiell leasing i stället för operationell vilket innebär att tillgångarna ökade med 192 miljoner kronor per 31 augusti och det egna kapitalet försämrades med 40 miljoner kronor. Tillsammans ger detta en försämrad soliditet.

Med prognostiserat resultat och prognostiserade investeringar är bedömningen att regionens soliditet kommer sjunka från 19,2 procent 2022 till 14,4 procent 2023. Indikatoren bedöms som röd.

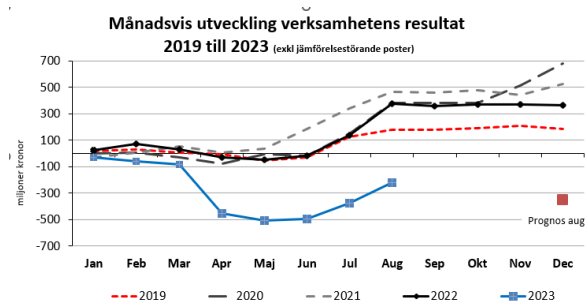
Uppdrag 39 Regionstyrelsen får i uppdrag att under 2023 ta fram en sammanhållen investeringsprocess inklusive prioriteringsmodell för regionens samtliga investeringar.

Arbetet har under perioden startas upp och sker gemensamt med de förvaltningar och verksamheter vilka genomför investeringar. Arbetet rapporteras löpande till uppdragets styrgrupp.

Verksamhetens resultat och prognos

Periodens resultat

Verksamhetens resultat (före finansiella poster) i delårsbokslutet uppgick till -217 miljoner kronor. Resultatet för motsvarande period 2022 var 375 miljoner kronor.

Intäkts- och kostnadsutveckling

Verksamhetens intäkter minskade med 77 miljoner kronor (5 procent), vilket i huvudsak är kopplat till att de pandemirelaterade riktade statsbidragen minskat. Patientavgifterna ökade ytterligare efter 2020 års stora nedgång. Trafikintäkterna ökade med 21 miljoner kronor, medan erhållna bidrag var 159 miljoner kronor lägre för perioden jämfört med samma period 2022.

Verksamhetens kostnader var 754 miljoner kronor högre jämfört med samma period föregående år, en

ökning med 10 procent. Borträknat pensionskostnadsökningen om 282 miljoner kronor var ökningen 472 miljoner kronor (6 procent).

De största ökningarna är:

- Personal 111 mnkr (4 procent)
- Pensioner 282 mnkr (53 procent)
- Vårdavgifter köpt vård 70 mnkr (10 procent)
- Köp från bemanningsföretag 81 mnkr (37 procent)
- Läkemedel 70 mnkr (9 procent)
- Kollektivtrafik och transporter 71 mnkr (13 procent)

Ökning av köp från bemanningsföretag beror till största delen på de operationsteam som hyrts in för att arbeta bort vårdköen som uppkommit på grund av pandemin. Personalkostnaden ökade i samband med pandemin bland annat på grund av utökat uppdrag finansierat med statliga bidrag. Ökningen fortsätter dock trots minskade bidrag. Även köpt vård ligger på en högre nivå än före pandemin.

Helårsprognos verksamhetens resultat

Verksamhetens helårsresultat beräknas bli -350 miljoner kronor (före finansiella poster) inom intervallet -150 miljoner kronor till +150 miljoner kronor. Bedömningen baserar sig på de prognoser förvaltningarna lämnat samt en övergripande bedömning för övriga delar. Verksamhetens budgeterade helårsresultat är +227 miljoner kronor. Förvaltningar och nämnders prognoser uppgår till -970 miljoner kronor. Läs mer under rubriken *Förvaltningarnas prognostiserade resultat*. Underskottet i förvaltningarna balanseras delvis på övergripande nivå av förbättrad prognos jämfört med budget för skatter och generella statsbidrag (210 miljoner kronor) samt cirka 150 miljoner kronors överskott i regionstyrelsens reserverade medel, förbättrad pensionsprognos och en övergripande bedömning.

Fortsatt stark svensk arbetsmarknad medför möjlighet till ytterligare ökade skatteintäkter och förbättrat resultat. Tidig effekt av påbörjade åtgärder kan också påverka resultatet positivt.

Resultatet kan bli sämre än beräknat om arbetsmarknaden försämras snabbare än förväntat samt om av vidtagna åtgärder uteblir. Retroaktiv skatt på biogas för tidigare år är också en resultatrisk.

Avvikelse från verksamhetens budget i 2023 års prognostiserade resultat (Mnkr)

Årets budgeterade resultat	227	
Positiva avvikelser	393	
Negativa avvikelser	-970	
Verksamhetens prognos 2023	-350	
	Positiva avvikelser	Negativa avvikelser
Förvaltningarnas resultat		-970
Skatteintäkter	139	
Generella statsbidrag och utjämning	71	
Övriga gemensamma kostnader och intäkter	183	
Totala avvikelser	393	-970

Kostnadsutveckling

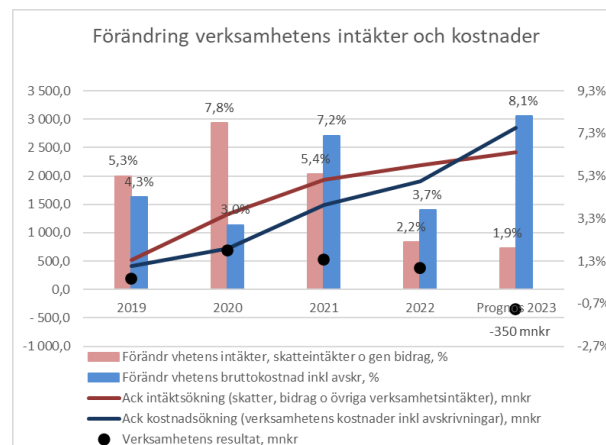
Verksamhetens nettokostnader, exklusive jämförelsestörande poster har i löpande priser ökat med 14,0 procent jämfört med samma period föregående år.

Nettokostnadsutvecklingen förväntas bli 11,8 procent för helåret vilket är betydligt högre än för 2022 (6,7 procent) men ökningen förklaras av pensionskostnadsökningen på grund av den höga inflationen. Kostnadsutvecklingen ligger dock betydligt högre än utvecklingen av skatteintäkter och generella statsbidrag (4,0 procent)

Verksamhetens bruttokostnader har de senaste åren ökat mer än verksamhetens intäkter inklusive skatteintäkter och generella statsbidrag och prognosen för 2023 visar en markant skillnad. Kostnadsökningen är högre än intäktsökningen även frånräknat pensionskostnadsökningen.

I samband med delår 1 fattade regionfullmäktige beslut om att kostnadsrestriktivitet skulle beaktas under året. Regionens förvaltningar och nämnder har sett över möjligheten till bland annat minskat resande, övernattningar och konferenser samt vakanshållning av tjänster. Effekter förväntas kunna ses i årsbokslutet.

Skatter och generella statsbidrag

Skatter och generella statsbidrag ökade med 263 miljoner kronor (4,0 procent) jämfört med samma period föregående år. Skatteintäkterna ökade med 202 miljoner kronor och de generella statsbidragen med 60 miljoner kronor. Den senaste skatteprognosen innebar en förbättring med 92 miljoner kronor, framför allt på grund av en stark arbetsmarknad 2023.

Finansnetto

Finansnettot uppgick till -22 miljoner kronor. Detta beror i huvudsak på den höga inflationen (men även en viss påverkan av nytt pensionsavtal) som påverkar räntekostnaden på pensionsavsättningen, vilken var -321 miljoner högre än samma period förra året. I delårsbokslutet uppgick nettot av de realiserade vinsterna/förlusterna i pensionsmedelsportföljen till 311 miljoner kronor. Exklusive realiserade vinster/förluster var finansnettot -333 miljoner vilket är 312 miljoner kronor sämre jämfört med samma period föregående år.

Resultat efter finansiella poster

Resultatet efter finansiella poster uppgick till -239 miljoner kronor. Resultatet för motsvarande period föregående år var -299 miljoner kronor.

Resultatet efter finansiella poster för helåret prognostiseras till -386 miljoner kronor (-370 miljoner kronor 2022) Nettot för realiserade vinster/förluster har satts till 311 miljoner kronor vid årets slut, vilket bygger på oförändrad börsutveckling för resten av året. Budgeterat resultat efter finansiella poster är -129 miljoner kronor

Resultat enligt balanskravet

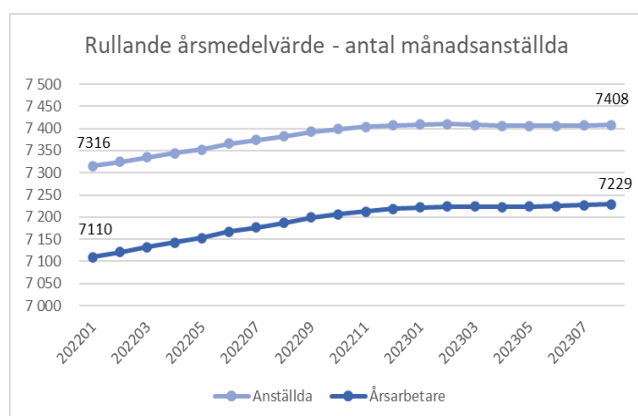
Balanskravsresultat innebär att samtliga realisationsvinster räknas bort liksom orealiserade förändringar på placerade medel. Ett negativt balanskravsresultat ska återställas inom tre år enligt kommunallagen. Balanskravsresultatet uppgick den 31 augusti till -627 miljoner kronor, föregående år var resultatet 450 miljoner kronor.

Det prognostiserade balanskravsresultatet för 2023 uppgår till -774 miljoner kronor att jämföra med budget 2023 på -129 miljoner kronor och 422 miljoner kronor för 2022. Av det prognostiserade balanskravsresultatet om -774 miljoner kronor kan 627 miljoner kronor täckas av tidigare avsättningar för tillfälliga kostnadsökningar. Resterande del måste enligt Kommunallagen återställas inom tre år.

Arbetad tid och antal anställda

Totalt ökade den arbetade tiden med 2 procent januari-juli jämfört med samma period föregående år, vilket i timmar motsvarar 121 årsarbetare. Den egna personalens timmar ökade främst eftersom sjukfrånvaron minskade. Externt inhyrd bemanning stod för den största ökningen och det främst inom gruppen sjuksköterskor. Kostnaden för inhyrd bemanning ökade med cirka 80 miljoner kronor men finansieras till viss del av statsbidrag. Handlingsplan för oberoende av hyrbemanning har tagits fram inom Hälso- och sjukvården och förväntas ge effekt under hösten.

Ökningen av antal anställda har avtagit under 2023.

Förvaltningarnas resultat och prognos

Förvaltningarnas samlade resultat per augusti uppgick till -545 miljoner kronor. Hälso- och sjukvårdsnämnden stod för ett underskott om 642 miljoner

kronor. Övriga förvaltningar och nämnder redovisade sammantaget ett överskott om 97 miljoner kronor. Det samlade prognostiserade helårsresultatet för förvaltningar och nämnder uppgår till minus 970 miljoner kronor, vilket är en förbättring med 42 miljoner kronor sedan delår 1. Hälso- och sjukvårdsnämndens prognos uppgår till minus 1 040 miljoner kronor. Utfall och prognos per förvaltning och nämnd framgår av driftredovisningen på sidan 30.

Nedan kommenteras både utfall och helårsprognos för Hälso- och sjukvårdsnämnden samt prognos för övriga förvaltningar och nämnder:

Hälso- och sjukvårdsnämndens resultat till och med augusti var - 642,2 miljoner kronor vilket är 718,5 miljoner kronor sämre än budget. Merparten av budgetavvikelsen kan hänföras till periodens del (- 533 miljoner kronor) av den i förvaltningsplanen beskrivna ingående obalansen som bedömts på helåret till - 800 miljoner kronor.

Totalt antal arbetade timmar ökade under perioden med motsvarande 107 årsarbetare (2,3%), kopplat till minskad sjukfrånvaro och mer timmar för inhyrd bemanning. Kostnaden för externt inhyrd bemanning ökade med 50 procent (83 miljoner kronor) jämfört med samma period föregående år. En del av externt inhyrd bemanning har finansierats av statsbidraget för ökad tillgänglighet.

Hälso- och sjukvårdsnämndens prognostiserade resultat för helåret är -1 040 miljoner kronor i ett intervall på +/- 40 miljoner kronor. Prognosen visar en försämring av resultatet med 10 miljoner kronor jämfört med prognosen i april (-1 030 miljoner kronor).

Det prognostiserade resultatet på -1 040 miljoner kronor förklaras i huvudsak av den i förvaltningsplanen ingående obalansen på -800 miljoner kronor som framför allt är kopplad till personalkostnader, samt högre kostnader för högspecialiserad vård och läkemedelskostnader.

Förvaltningens bruttokostnadsutveckling är +7,7 procent, justerat för jämförelsestörande kostnader såsom covid, vaccination och provtagning är utvecklingen + 9,7 procent. Den egna lönekostnaden är + 2,6 procent i ökningstakt.

I den ekonomiska åtgärdsplan för en stark och hållig ekonomi under 2023 som planerades ge en effekt på minskade kostnader på 56 miljoner kronor bedöms förvaltningen få en effekt på 20 miljoner kronor.

Verksamheterna inom Hälso- och sjukvårdsnämnden har för att bli oberoende av externt inhyrd personal tagit fram handlingsplaner vilka förväntas ge effekt från första september.

Projekt för ett nyskapande arbetssätt är pågående och fas ett är inledd på medicin- och ortopedkliniken.

Regionkontoret prognostiserar ett överskott på 17 miljoner kronor för helåret att jämföra med överskottet på 18,6 miljoner kronor i årsbokslutet 2022. Överskottet består främst av utnyttjade forskningsmedel samt reserver.

Fastighets- och serviceförvaltningen prognostiserar ett överskott på 26,4 miljoner kronor för helåret att jämföra med årsbokslutet 2022 med ett överskott på 0,6 miljoner kronor. I prognosen för 2023 ingår 15 miljoner i statligt elstöd.

Förvaltningen för digitaliseringsstöd prognostiserar ett överskott på 1,4 miljoner kronor för helåret. Överskottet beror på försenade investeringar och ökad volym för uthyrning av utrustning men även ökade kostnader för serviceavtal och internminne.

Regionala utvecklingsförvaltningen prognostiserar ett underskott på 1,5 miljoner kronor för helåret, som beror på ökade kostnader för västmanländska studenter på folkhögskola i andra regioner (så kallat mobilitetsstöd).

Kollektivtrafikförvaltningen prognostiserar ett överskott på 24 miljoner kronor för 2023. Överskottet beror främst på minskade kostnader för biogas samt ökade biljettintäkter.

Närvården Västmanland prognostiserar ett nollresultat för helåret 2023 vilket är 1,7 miljoner kronor sämre än budget och innebär att avkastningskravet inte uppnås.

Program för Nytt akutsjukhus Västerås prognostiserar ett nollresultat för helåret 2023.

Finansiell ställning

Följande väsentliga händelser har påverkat balansräkningen under årets första åtta månader.

Tillgångar

De materiella tillgångarna ökade med 337 miljoner kronor. Ökningen är kopplad till pågående fastighetsinvesteringar samt nya inhyrningar av externa lokaler som bedöms som finansiell leasing. Omsätt-

ningstillgångarna (framför allt placerade pensionsmedel) ökade med 209 miljoner kronor på grund av ökat marknadsvärde på placerade medel.

Investeringar

Investeringarna till och med augusti uppgick till 520 miljoner kronor, budgetram för helåret är 1 065 miljoner kronor. Den totala budgeten inklusive överförda medel från tidigare år uppgår till 1 329 miljoner kronor.

Regionens prognostiserade investeringsutfall för år 2023 är 1 059 miljoner kronor varav 180 miljoner kronor avser eftersläpning från budgeten 2021-2022. Fastighetsinvesteringarna prognostiseras till 786 miljoner kronor, inventarier och utrustning till 272 miljoner kronor och konst till 0,5 miljoner kronor.

Investeringar för perioden har främst gjorts inom följande områden:

- Medicinskteknisk utrustning 50 mnkr
- Tekniska hjälpmedel 29 mnkr
- Datorutrustning 21 mnkr
- Fastigheter 402 mnkr (inkl aktivering)

De största utgiftsposterna det andra tertialet avseende inventarier och utrustning är bland annat ny linjäraccelerator, hjälpmedel avseende HMC, ultraljudssystem samt C-bågar. Motsvarande för fastighetsinvesteringsprojekt är framför allt ny sjukvårdsbyggnad i Sala, ombyggnation jourlaboratorium, ombyggnation vid Köpings VC samt funktionsanpassningar, elkraftförsörjning och framåtskridandet av ett nytt akutsjukhus i Västerås.

Det totala utfallet för investeringar i Program Nytt Akutsjukhus uppgår under perioden januari till augusti 2023 till 289 miljoner kronor (inklusive aktivering).

Projekt Försörjning har under delåret fortsatt arbetet med att säkerställa elförsörjningen till sjukhusområdet med både nybyggnation respektive ombyggnation. För nybyggnationen har en överlämning skett till driftsorganisationen och anläggningen är driftsatt. Arbetet med att bygga en kulvert går enligt plan. De förberedande arbeten inför start av vårdbyggnadens genomförande är i princip avslutade.

Den totala prognosen för investeringar inom NAV på 6 800 miljoner kronor kvarstår i sin helhet för etapp 1. För fastighetsgemensamma investeringar uppgår prognosen till 270 miljoner kronor och för

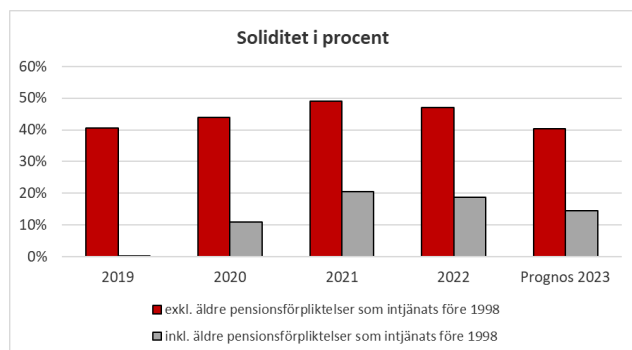
investeringar i kommande etapper till 1 460 miljoner kronor.

Eget kapital

Det egna kapitalet har på grund av negativt periodresultat minskat till 5 351 miljoner kronor (5 700 miljoner kronor 2022). Justering av det egna kapitalet har gjorts med anledning av översyn av leasingavtal för fastigheter där 17 kontrakt nu betraktas som finansiell leasing. Prognosen innebär att det egna kapitalet fortsatt blir lägre jämfört med 2022.

Soliditet

Soliditeten har försämrats med knappt fyra procentenheter sedan årsskiftet och uppgår till 42 procent. Inklusive pensionsförpliktelserna intjänade före 1998, det vill säga de som redovisas i ansvarsförbindelsen, uppgår soliditeten till knappt 15 procent, även det en försämring med knappt fyra procentenheter. Soliditeten har även påverkats av översynen av leasingavtal för fastigheter. Efter omräkning för 2022 sjönk soliditeten inklusive pensionsförpliktelserna från 18,7 procent till 18,1 procent.

Avsättningar

Avsättningarna ökade med 756 miljoner kronor på grund av den stora påverkan inflationen har på pensionsskulden.

Skulder

Framför allt de långfristiga skulderna påverkas av omklassificeringen av 17 leasingavtal för fastigheter. Omräkning har skett för 2022 och skulderna ökade med 172 miljoner kronor. Nya avtal har trätt i kraft 2023 och ökat skulden ytterligare. Den kortfristiga låneskulden ökade under perioden med 235 miljoner kronor på grund av att bankkontokrediterna utnyttjades i större utsträckning än föregående år.

Likviditet

Likviditeten har varit stabil under det första halvåret. Likviditeten påverkas negativt av den höga inflationen som i sin tur driver på priser samt löne- och pensionskostnader. Samtidigt har årets riktade statsbidrag varit lägre än föregående år. Utan intäktsförstärkningar alternativt kostnadsänkningar kommer likviditeten att bli mer ansträngd framöver och regionen behöver utnyttja en stor del av den tillgängliga bankkontokrediterna. Ingen avsättning till pensionsportföljen har gjorts och bedöms heller inte krävas för att regionen ska klara sitt pensionsåtagande på lite längre sikt. Regionen har idag ingen extern låneskuld (exklusive leasingsskuld) men har utnyttjat bankkontokrediterna under perioden. Från 2024 kommer sannolikt regionen behöva låna pengar externt (banklån) för att klara de stora byggnadsinvesteringar som börjar kräva kapital.

Den prognostiserade likviditeten bedöms bli sämre under slutet av året. Inför detta föreslås att öka säkerhetsmarginalen på kapital genom att höja bankkontokrediterna så att den långsiktiga betalningsförmågan kan upprätthållas.

Pensionsmedelsförvaltning och pensionsskuld

Pensionsmedelsportföljen ökade med 4,7 procent i värde under årets första åtta månader. Marknadsvärdet var den sista augusti 7 281 miljoner kronor varav avsatta medel 3 187 miljoner kronor. Från årsskiftet har pensionsmedelsportföljen ökat med 327 miljoner kronor. Värdeutvecklingen var 4,2 procentenheter sämre än jämförelseindex (totalt 8,9 procentenheter) och 3,7 procentenheter sämre än målsättningen (totalt 8,4 procentenheter). En anledning till att pensionsmedelsportföljen inte klarat sitt jämförelseindex beror till stor del på att regionen har en lägre andel indexfonder. Därutöver hade portföljen i linje med gällande finanspolicy och hållbarhetsprogram ingen eller låg exponering inom sektorer med negativa konsekvenser på miljö och hälsa, trots god avkastning i dessa fonder under året. En komponent i målsättningen för portföljens avkastning är konsumentprisindex som mäter den genomsnittliga prisutvecklingen för hela den privata inhemska konsumtionen vilken är starkt påverkad av årets höga inflationstal. Portföljförvaltningen har skett inom ramen för gällande finanspolicy.

Efter ett minst sagt besvärligt börsår 2022 har optimismen återvänt till de finansiella marknaderna men en stark börsutveckling har främst noterats globalt. Den svenska börsen har däremot stött på utmaningar. Konjunkturbilden för svensk ekonomi

ser mörkare ut jämfört med många andra utvecklade ekonomier. En anledning är hushållens räntekänslighet, vilket i kombination med fallande konsumtion och bostadsinvesteringar gör att Sverige utmärker sig negativt. Hur djup konjunkturedgången kommer att bli beror på hur hushållen reagerar på de kraftigt stigande levnadskostnaderna och de högre räntorna. BNP-tillväxten föll kraftigt under andra kvartalet och för hela 2023 väntas tillväxten bli negativ. Osäkerheten i den framtida konjunkturen är fortsatt hög. Det är därför viktigt att fortsatt ha rimliga förväntningar på framtida avkastningsmöjligheter från börsen och ha beredskap för sämre konjunktur och att återhämtningen kan komma att ta tid.

Relationen mellan tillgångarna och den totala pensionsskulden, skuldtäckningsgraden, har försämrats något under 2023. Beräkningen baseras på den nya pensionsprognosen från KPA i augusti där konsolideringsgraden (placerade pensionsmedel som andel av total pensionsskuld) uppgick till 86 procent. Försämringen beror i stort på att pensionsskulden har räknats upp i de delar som påverkas av inflationen. Konsolideringsgraden beräknas på portföljens marknadsvärde vid given tidpunkt vilket kan innebära att den både kan minska och öka under året. Det nya pensionsavtalet som under året har trätt i kraft påverkar pensionsmedelsportföljen som matchar den förmånsbestämda pensionen.

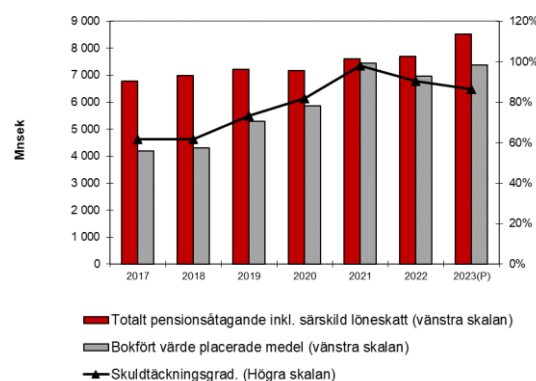
I KPA:s augustiprognos förväntas pensionsskulden öka till 8,5 miljarder kronor, se diagram. I beräkningen inkluderas att flera av regionens anställda valde att gå över till det nya pensionsavtalet AKAP-KR.

Regionen har fortsatt en bedömd god konsolideringsnivå och står samtidigt inför stora fastighetsinvesteringar och behov av omfattande extern upplåning. Givet detta kommer de framtida årliga avsättningarna till pensionsportföljen samt återinvestering av avkastningen från portföljen att prövas inför varje år utifrån regionens likvida situation och utvecklingen på de finansiella marknaderna och vägas mot upplåningens omfattning. Framtida avsättningar bedöms idag inte vara möjliga utifrån den tunga investeringsfas som regionen påbörjar, men bedöms heller inte krävas, då matchningen mot pensionsskulden kommer att vara tillräckligt hög för att klara regionens framtida pensionsåtagande.

Grafen nedan redovisas utifrån marknadsvärdet av placerade medel. Skuldtäckningsgraden kan därför

påverkas snabbare, både i positiv och negativ riktning, i takt med rörelserna på börsen.

Utveckling av totalt pensionsåtagande och placerade pensionsmedel 2017-2022 samt prognos 2023

Ansvarsförbindelser

Regionen har pensionsförpliktelser för pensioner intjänade före 1998 och dessa uppgick per 31 augusti till 3 495 miljoner kronor samt ytterligare 5 miljoner kronor för visstidspensioner. Övriga ansvarsförbindelser, framför allt borgen uppgick till 1 524 miljoner kronor.

Helårsprognos enligt balanskravet

När årets resultat enligt balanskravet fastställs ska realisationsvinster vid avyttring av anläggningstillgångar samt orealiserade vinster och förluster frånräknas resultatet och tidigare års orealiserade resultat ska vid avyttring av tillgången återföras. Efter justeringar enligt ovan uppgår det prognostiserade balanskravsresultatet till -774 miljoner kronor att jämföra med budgeterat resultat om -129 miljoner kronor och 422 miljoner kronor i årsbokslutet 2022.

God ekonomisk hushållning

God ekonomisk hushållning utifrån en stark och ut hållig ekonomi ska vara grunden för regionens verksamhet. Det skapas genom att verksamheten drivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och att dagens kostnader inte skjuts över på framtida generationer.

Den långsiktiga finansiella målsättningen, enligt riktlinjen för god ekonomisk hushållning, innebär att det ekonomiska resultatet (balanskravsresultatet) över en konjunkturcykel ska motsvara två procent av skatter och generella statsbidrag. Med ett prognostiserat balanskravsresultat på -774 miljoner

kronor uppnås under året varken den långsiktiga finansiella målsättningen eller det finansiella målet att för året uppnå fastställt ekonomiskt resultat. Det andra målet, en förbättrad soliditet (inklusive ansvarsförbindelsen) påverkas av det försämrade resultatet efter finansiella poster, översynen av leasingavtal för fastigheter men även börsutvecklingen under återstoden av året.

Bolag och samverkansorgan

Folktandvården Västmanland AB (100 procent ägande)

Periodens resultat uppgick till 8,8 miljoner kronor och prognostiserat årsresultat är 7,1 miljoner kronor, avkastningskravet är 1,7 miljoner kronor. Resultatet har bland annat påverkats av medvetet förskjutna investeringar i tandvårdsutrustning. Färre vuxna patienter än tidigare har tagits emot eftersom prioritering varit att komma i fas med de prioriterade patienterna. En generationsväxling sker i bemanningen och de nyexaminerade tandläkarna och tandhygienisterna behöver handledning och har en lägre behandlingstakt vilket inneburit lägre intäkter.

Fortsatt hög konkurrens om medarbetare och patienter påverkar verksamheten. För närvarande finns 14 vakanta tjänster som tandläkare, tandhygienist, tandsköterska och en klinikchef. Ett arbete har påbörjats för att kunna ta emot VFU-studenter (tandhygienist och tandläkare) från Karlstad, Karolinska Institutet och Jönköpings universitet för att förhoppningsvis få en större rekryteringsbas.

Västmanlands lokaltrafik AB (100 procent)

Bolaget bedriver ingen verksamhet utan har förvaltat ingångna avtal. Likvidation pågår och bedöms slutföras innan årsskiftet.

Svealandstrafiken AB (50 procent)

Föregående års osäkra världsläge har inneburit fortsatt höga drivmedelspriser och ökade kostnader för underentreprenörer. En högre kostnadsmedvetenhet, försenad leverans av nya elbussar och elinfrastuktur till Örebro och att en del externa konsultuppdrag i stället har utförts av egen personal ger en positiv effekt på resultatet. Inga nya lån har tagits under året och lägre belåningsgrad på investeringarna ger tillsammans med en positiv utveckling av de finansiella intäkterna ytterligare förbättrat resultat.

Resultatet för perioden är -1,6 miljoner kronor, prognostiserat resultat för året är 19,8 miljoner kronor, vilket är 9 miljoner kronor bättre än avkastningskravet på 10,8 miljoner kronor.

Nya Västerås Flygplats AB (50 procent)

Stockholm-Västerås flygplats är för år 2023 en av regeringen utpekad beredskapsflygplats och avtalet löper till och med den 31 december 2023. Det är oklart om Stockholm-Västerås flygplats kommer att bli en framtida beredskapsflygplats med ersättning från staten efter år 2023.

Trots en ökad kabinfaktor på samtliga flyg är den totala andelen kommersiella flygningar reducerade, vilket medför färre resenärer som flyger till/från Västerås. Återhämtningen efter pandemin riskeras att dämpas på grund av ökade levnadskostnader och hushållens oro för den egna ekonomin. Krig, stigande el- och bränslepriser, inflation, en fallande krona och en ur ett klimatperspektiv hårt pressad flygindustri kommer att påverka flygets utveckling flera år framåt.

Periodens resultat efter budgeterad kostnadsstäckning är 0,2 miljoner kronor. Prognosen är att budgeterat behov av kostnadsersättning från ägarna om -27,3 miljoner kronor ger ett nollresultat.

Tåg i Bergslagen AB (25 procent)

Resandet har fortsatt återhämta sig efter pandemin. Infasning av ER1 pågår liksom uppstart av kundservice utifrån ny affärsmodell. Prognosen för 2023 pekar på ett positivt ekonomiskt resultat +3,5 miljoner kronor, budget 0,2 miljoner kronor. Dock finns en del osäkra poster i framför allt infasningen av de nya fordonen i form av underhåll och utbildning samt uppstarten av kundtjänst vilket påverkar administrations- och personalkostnaderna.

Create Business Incubator Mälardalen AB (25 procent)

Bolaget ägs sedan våren 2022 till 25 procent av Region Västmanland. Genom förvärvet skapas förutsättningar för ett sammanhållet och effektivt sätt att stödja startups och små och medelstora företag med tillväxtpotential, inklusive scaleups, i Västmanland och Sörmland. Bolaget redovisar en prognos om 0,1 miljoner kronor.

ALMI Företagspartner Mälardalen AB (24,5 procent)

Almi Mälardalen genomför fortsatt insatser mot små och medelstora företag med tillväxtpotential genom affärsutveckling, lån och riskkapital. Under tertial 2 märks på grund av läget i omvärlden en ökad efterfrågan på främst lån och affärsutveckling kopplat till ekonomi/lönsamhet. Flera företag har det svårt med lönsamheten och konkurserna har ökat. Det går dock fortsatt bra i många branscher och där är i stället den stora tillväxtutmaningen kompetensförsörjningsfrågan, där Almi också genomför insatser.

Almi har under tertialet fortsatt stort fokus på hållbarhetserbjudandet; framtidsgeneratorn samt insatser mot fokusgruppen kvinnor. Det sker genom individuell affärsutveckling samt rådgivning i grupp.

Ekonomisk prognos på helåret är ett nollresultat.

Kommunalförbundet Västmanlands teater (51 procent)

I år har tertial 2 inneburit en intensiv start och publiksuccé resulterade i förlängd spelperiod med fullsatt hus. Även Bistroverksamheten gick på högvarv och slog försäljningsrekord. Teatern beslutade att lansera hela spelåret 23/24 med biljettsläpp i maj. Nu stundar en höst med familjeföreställningen *Världen bortom orden* som belyser ungas erfarenheter av att växa upp med dyslexi. Teatern ger också två egenproducerade viktiga föreställningar under hösten; den nyskrivna *Ögonblicket* – vilken har premiär

på turné i Västmanland, samt den storslagna satsningen *Himlavalvet* som har Sverigepremiär på Västmanlands Teater. Ensemblen består av skådespelare och sätts upp i samarbete med Örebro Teater.

Organisatoriskt har tertial 2 inneburit ett par ersättningsrekryteringar gällande amatörteaterkonsulent och teaterkonsulent.

Prognosen för helåret är ett svagt positivt resultat

Under delåret har 37 föreställningar/aktiviteter genomförts vilka besökts av 10 552 personer, varav 179 barn och unga.

Kommunalförbundet Västmanlandsmusiken (10 procent)

Ombyggnation av fastigheten där Västerås Konsert-
hus är beläget innebär att delar av den publika verksamheten inte kunnat genomföras i egna lokaler från april och fram till årsskiftet.

Västmanlandsmusikens verksamhet har besökts av cirka 48 000 besökare för årets första åtta månader. Betydande insatser görs för att öka publiken. Periodens resultat var -2,9 miljoner kronor bland annat på grund av minskade biljetttäkter. Ett omfattande sparpaket presenterades för styrelsen i juni och kommer genomföras under hösten och prognosen för helåret är därför oförändrat ett nollresultat.

Driftredovisning och investeringar

Belopp i mnkr	Resultat jan-aug 2023	Resultat jan-aug 2022	Resultat bokslut 2022	Resultat-pro- gnos utfall t o m aug 2023
REGIONSTYRELSEN				
Fastighet- och serviceförvaltningen	10,2	0,9	0,6	26,4
varav KOSTNÄMNDEN	-1,0	0,2	-2,1	-1,9
varav Regionfastigheter	-3,1	-3,3	0,6	14,2
Regionkontoret	39,9	26,4	20,4	17,0
Förvaltningen för digitaliseringsstöd	6,7	13,3	10,5	1,4
Närvården Västmanland	4,4	13,9	14,3	0,0
Program Nytt akutsjukhus Västerås	0,0	-1,2	0,0	0,0
HÄLSO- OCH SJUKVÅRDSNÄMNDEN	-642,2	294,7	-480,7	-1 040,0
varav Område Akutsjukvård	-96,9	-32,5	-89,0	-177,0
varav Område Nära Vård	-20,1	26,4	29,1	-52,0
därav Vårdval Primärvård	19,2	17,7	27,1	0,5
varav Område Medicinsk diagnostik	29,9	59,4	65,5	40,0
därav HJÄLPMEDELSNÄMNDEN	3,8	10,7	2,3	3,6
varav Område Medicinsk stab	2,7	50,1	40,4	-8,7
varav Område Planerings- och utvecklings- stab	4,1	9,4	11,5	4,1
varav Område Förvaltningsledning	-561,9	-407,5	-538,3	-846,4
REGIONALA UTVECKLINGSNÄMNDEN	6,2	8,3	0,4	-1,5
KOLLEKTIVTRAFIKNÄMNDEN	26,8	12,8	28,6	24,0
POLITISK VERKSAMHET OCH PATIENTNÄMNDENS KANSLI	2,7	2,9	2,6	3,2
Patientnämnden inkl kansli	0,0	0,0	-0,2	0,0
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	2,1	2,4	2,2	2,6
Regionrevisionen	0,7	0,5	0,6	0,6
SUMMA FÖRVALTNING	-545,3	-217,4	-403,3	-969,5
Regiongemensamma kostnader och intäkter samt finansiering	328,4	592,8	770,6	619,5
Verksamhetens resultat/prognos	-216,9	375,4	367,3	-350,0

Investeringsredovisning – nettoinvesteringar

Förvaltning/motsvarande Belopp i mnkr	Budget 2023	2023-01-01 2023-08-31	Bokslut 2022	Prognos 2023
Fastighet- och serviceförvaltningen	302	127	244	239
Regionkontoret	1	0	1	1
Förvaltningen för digitaliseringsstöd	51	21	47	51
Närvården Västmanland	3	2	4	3
Program Nytt Akutsjukhus Västerås	572	289	231	572
Hälsö- och sjukvårdsnämnden	233	80	162	182
Regionala utvecklingsnämnden	1	0	1	1
Kollektivtrafiknämnden	11	1	2	5
Regionövergripande	155	0	0	5
Totalt resultat/prognos	1 329	520	691	1 059

Resultaträkning, noter

Resultaträkning

Belopp i mnkr	2023-01-01 2023-08-31	2022-01-01 2022-08-31	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos ut- fall aug 2023
Verksamhetens intäkter	1 388	1 465	2 343	1 833	2 182
Verksamhetens kostnader	-8 109	-7 356	-11 343*	-11 125	-12 260
Avskrivningar	-248	-223	-350*	-384	-384
Verksamhetens nettokostnader	-6 969	-6 114	-9 350*	-9 675	-10 462
Skatteintäkter	5 054	4 852	7 272	7 424	7 564
Generella statsbidrag och utjämning	1 698	1 638	2 454	2 477	2 548
Verksamhetens resultat	-217	375	367	227	-350
Finansiella intäkter	424	147	284	98	450
Finansiella kostnader	-445	-822	-1 031*	-454	-486
Resultat efter finansiella poster	-239	-299	-372*	-129	-386
Extraordinära poster	0	0	0	0	0
Totalt resultat/prognos	-239	-299	-372*	-129	-386

* Justering har gjorts då 17 hyresavtal gällande fastigheter har omklassificerats från operationell till finansiell leasing. Hyreskostnaden har minskat med 17 miljoner kronor, avskrivningarna har ökat med 9 miljoner kronor,

räntekostnaderna har ökat med 10 miljoner kronor och resultatet försämrades med 1 miljoner kronor.

Noter	Utfall Jan-aug 2023	Utfall Jan-aug 2022
Verksamhetens intäkter		
Patientavgifter	94,9	86,3
Trafikintäkter	142,8	121,6
Försäljning av hälso- och sjukvård	158,7	135,6
Försäljning av tandvård	5,0	4,4
Försäljning av utbildning	5,3	5,6
Försäljning av medicinska tjänster	53,0	55,2
Försäljning av övriga tjänster	96,9	83,9
Försäljning av material och varor	80,0	77,0
Erhållna bidrag	707,3	866,8
Övriga intäkter	44,2	28,7
Realisationsvinster	0,1	0,0
Summa	1 388,3	1 465,0
Verksamhetens kostnader		
Löner och ersättningar till personal	2 367,2	2 309,2
Sociala avgifter	751,9	698,7
Pensionskostnader inkl löneskatt	346,8	145,0
Pensionsutbetalningar inkl löneskatt	237,4	219,5
Avgiftsbestämd ålderspension inkl löneskatt	229,6	167,9
Övriga personalkostnader	29,1	22,1
Vårdavgifter för köpt vård	741,4	671,8
Sjukvårdstjänster mm	647,8	632,0

Noter	Utfall Jan-aug 2023	Utfall Jan-aug 2022
Köp från bemanningsföretag	300,5	219,8
Köp av utbildningsverksamhet	11,4	9,6
Läkemedel	831,2	761,0
Sjukvårdsartiklar mm	172,8	158,4
Material	276,1	248,2
Bidrag och ersättningar	114,0	115,3
Hyrer och div övriga lokalkostnader	99,5	108,9
Kollektivtrafik		
Övriga kostnader	947,0	866,5
Utrangeringar	5,3	1,6
Realisationsförluster	0,0	0,0
Summa	8 109,2	7 355,5
Avskrivningar		
Fastigheter	124,0	107,6
Inventarier	123,0	114,9
forts, avskrivningar	2023	2022
Immateriella tillgångar	0,8	1,0
Summa	247,9	223,5
Skatteintäkter		
Preliminär månatlig skattebetalning	4 961,9	4 686,0
Preliminär slutavräkning innevarande år	58,0	109,2
Slutavräkningsdifferens föregående år	34,1	56,7

Noter	Utfall	Utfall
	Jan-aug 2023	Jan-aug 2022
Summa	5 053,9	4 851,9
Generella statsbidrag		
Inkomstutjämningsbidrag	935,7	847,7
Införandebidrag	0,0	18,8
Kostnadsutjämningsbidrag	40,4	17,1
Regleringsbidrag	79,8	121,9
Statsbidrag läkemedelsförmåner	636,2	619,9
Övriga generella statsbidrag	6,0	12,2
Summa	1 698,0	1 637,5
Finansiella intäkter		
Utdelning på aktier och andelar	47,3	55,6
Ränteintäkter	0,7	2,4
Försäljning av finansiella omsättnings- tillg	-405,5	0,0
Bokfört anskaffningsvärde finansiella omsättningstillgångar		81,8
Återföring av realiserade vinster tidi- gare år	422,5	-94,7

Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna i delårsbokslutet följer i allt väsentligt redovisningsprinciperna i årsredovisningen med undantag att omklassificering har gjorts av 17 hyresavtal gällande fastigheter, vilka nu klassificeras som finansiell leasing i stället för operationell.

I delårsresultatet har inflationens påverkan på pensionsskulden beaktats enligt prognos från KPA, vilket ger ett sämre utfall än redovisad resultatprognos gör gällande. Semesterlöneskulden redovisas utifrån faktiskt intjänande och uttag vilket innebär

Noter	Utfall	Utfall
	Jan-aug 2023	Jan-aug 2022
Orealiserade vinster (verkligt värde)	335,3	76,5
Övriga finansiella intäkter	23,4	25,7
Summa	423,6	147,4
Finansiella kostnader		
Räntekostnader	8,9	0,2
Bankkostnader	1,9	1,8
Försäljning finansiella omsättningstillg		-17,6
Bokfört anskaffningsv finansiella om- sättningstillg	97,1	17,5
Återföring realiserade värden tidigare år		0,5
Orealiserade förluster (verkligt värde)	24,3	731,1
Ränta på pensionsavsättningen	409,0	88,4
Nedskrivning av finansiella omsätt- ningstillg	-95,8	
Realisationsförlust		0,1
Övriga finansiella kostnader	0,1	0,1
Summa	445,4	822,0

att skulden minskar väsentligt vid sommarsemestern.

Regionen har inte erhållit några generella statsbidrag som inte är intäktsförda i sin helhet.

Inga jämförelsestörande eller extraordinära poster finns i redovisningen för perioden.

Inga nya ansvarsförbindelser har tillkommit under året.

Regionen har inte konsoliderat de verksamheter som bedrivs i bolagsform i delårsrapporten utan har bedömt att det är till fyllest med en kort beskrivning av resultat och ställning för dessa.

Balansräkning

Tillgångar			
<i>Belopp i mnkr</i>	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>	7,4	8,3	8,7
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	3 548,0	3 214,0*	2 941,1
Maskiner och inventarier	630,6	627,6	579,5
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>	160,3	155,1	170,2
Summa anläggningstillgångar	4 346,3	4 005,0	3 699,5
Bidrag till statlig infrastruktur	165,0	172,7	176,5
Omsättningstillgångar			
Förråd mm	76,8	66,6	64,0
Fordringar	936,3	1 131,1	831,5
Kortfristiga placeringar	7 102,5	6 739,7	6 717,9
Kassa, bank	124,4	93,8	202,9
Summa omsättningstillgångar	8 240,0	8 031,2	7 816,3
Summa tillgångar	12 751,3	12 208,9	11 692,4
Eget kapital, avsättningar och skulder			
Eget kapital	5 589,4	5 589,5*	5 700,9
därav årets resultat	-238,7	-371,9*	-299,3
Avsättningar			
Avsättningar till pensioner och liknande förpliktelser	5 095,4	4 339,5	4 315,8
Andra avsättningar			0,0
Summa avsättningar	5 095,4	4 339,5	4 315,8
Skulder			
Långfristiga skulder	243,1	184,3*	23,0
Kortfristiga skulder	2 061,9	2 095,5*	1 652,7
Summa skulder	2 305,1	2 279,8	1 675,6
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	12 751,3	12 208,8	11 692,4
Panter och ansvarsförbindelser			
Ansvarsförbindelser			
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna			
Pensionsskuld (intjänad före 1998)	3 500,4	3 380,9	3 452,3
Övriga ansvarsförbindelser	1 523,7	1 478,7	1 103,6

* Justering har gjorts då 17 hyresavtal gällande fastigheter har omklassificerats från operationell till finansiell leasing. Tillgångarna har ökat med 131,7 miljoner kronor, den långfristiga skulden med 164,1 miljoner kronor, den kortfristiga skulden med 7,8 miljoner kronor och eget kapital har försämrats med 40,3 miljoner kronor, varav 1,4 miljoner kronor avsåg 2022.

Kassaflödesanalys

Den löpande verksamheten			
Belopp i mnkr	2023-08-31	2022-12-31	2022-08-31
Årets/periodens resultat	-238,7	-370,5	-299,3
Justering för av- och nedskrivningar	247,9	341,2	223,5
Realisationsvinst/realisationsförlust, materiella anläggningstillgångar	-0,1	0,0	0,0
Justering för avsättningar	755,9	257,1	233,4
Justering för övriga ej likviditetspåverkande poster	-62,9	18,2	7,1
Medel från verksamheten för förändring av rörelsekapital	702,1	246,0	164,7
Ökning/minskning + kortfristiga fordringar	-168,0	212,7	534,0
Ökning/minskning + förråd och varulager	-10,2	-0,2	2,4
Ökning/minskning + kortfristiga skulder	33,6	47,9	-384,5
Kassaflöde från den löpande verksamheten	557,5	506,4	316,6
Investeringsverksamheten			
Investering i immateriella anläggningstillgångar	0,0	0,0	0,0
Investering i mark, byggnader och tekniska anläggningar	-467,9	-460,0	-251,9
Försäljning av mark, byggnader och tekniska anläggningar	0,0	0,0	0,0
Investering i maskiner och inventarier	-119,3	-231,8	-122,6
Investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0
Försäljning av maskiner och inventarier	1,6	0,2	0,0
Investering i finansiella anläggningstillgångar	5,2	-0,8	-0,8
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	0,0		
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-580,4	-692,4	-375,3
Finansieringsverksamheten			
Nyupptagna lån	73,3	8,9	0,0
Amortering av skuld	-19,8	-8,4	-2,5
Ökning av långfristiga fordringar	0,0		0,0
Minskning av långfristiga fordringar	0,0	15,2	0,0
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	53,5	15,7	-2,5
Årets/perioden kassaflöde	30,6	-170,3	-61,2
Likvida medel från årets början	93,8	264,1	264,1
Likvida medel vid årets/periodens slut	124,4	93,8	202,9

Överblick fullmäktigeuppdrag – prognosbedömning

Uppdrag: Ett välmående Västmanland	
1. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden prioritera hälsofrämjande och förebyggande insatser utifrån hälsoekonomi och där störst effekt på befolkningsnivå uppnås.	Grön
2. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att samarbetet fungerar väl för grupper med stort vårdbehov och arbeta för att utveckla patientens delaktighet utifrån personcentrerade arbetssätt i den västmanländska vården.	Grön
3. Under 2023 ska regionala utvecklingsnämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att insatser som stärker föräldraförmågan utvecklas och vara pådrivande för fler familjecentraler i Västmanland.	Grön
4. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att barn och unga med psykisk ohälsa, möts med rätt insatser på rätt vårdnivå med god tillgänglighet och kvalitet såväl på första-linje-nivå som inom Barn- och ungdomspsykiatri.	Gul
5. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden ta fram ett seniorhälsovårdsprogram.	Grön
6. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden leda arbetet med länets aktörer för förbättrat hälsoläge i befolkningen.	Grön
7. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder bidra till hälsofrämjande insatser som leder till ett förbättrat hälsoläge i länet.	Grön
Uppdrag: Ett tillgängligt Västmanland	
8. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden tillse att en regional systemanalys för transportinfrastruktur tas fram för att utveckla trafikinfrastrukturen i Västmanland	Grön
9. Under planperioden ska kollektivtrafiknämnden arbeta för att öka tryggheten inom kollektivtrafiken.	Grön
10. Under 2023 ska regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden aktivt arbeta för en effektiv och utvecklad kollektivtrafik i Västmanland och initiera en genomlysning av Svealandstrafiken.	Grön
11. Regionala utvecklingsnämnden ska, i dialog med regionstyrelsen och kollektivtrafiknämnden, under planperioden tillsammans med övriga intressenter arbeta vidare med kort- och långsiktiga trafiklösningar för Finnsälåten, inklusive tågstopp.	Grön
Uppdrag: Ett nyskapande Västmanland	
12. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, leda och utveckla samarbetet för att stärka kompetensförsörjningen i länet.	Grön
13. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder arbeta för ett bättre näringslivsklimat i Västmanland.	Grön
14. Under planperioden ska regionstyrelsen säkerställa att verksamheterna prioriterar utbildning, forskning och innovation i utvecklingsarbetet och arbeta för fler kombinationstjänster.	Grön
Uppdrag: En effektiv verksamhet av god kvalitet	
Tillgänglighet	
15. Under planperioden ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att åtgärder genomförs i syfte att uppnå målen i riktade och prestationsbaserade statsbidrag och andra överenskommelser.	Grön
16. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att fler patienter får vård inom vårdgarantis gränser, att köerna till telefonrådgivningen 1177 kortas och att belägningsgraden på vårdplatserna hålls på en nivå som minimerar överbeläggningar och antal utlokaliserade patienter.	Gul
17. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vårdgarantienhetens verksamhet. Fler verksamheter ska använda vårdgarantienhetens tjänster och fler patienter ska känna till och nyttja verksamheten.	Grön
Rätt nivå	
18. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden, i dialog med regionstyrelsen, ta fram förslag på strategisk utveckling av framtidens hälso- och sjukvård i Region Västmanland.	Grön
19. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att arbetet med förflyttning mot en nära vård framskrider och konkretiseras samt att effekthemtagningar kontinuerligt realiserar.	Gul
20. Under 2023 ska regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden utreda och ta fram förslag på verksamheter som lämpar sig för LOU eller LOV.	Grön
Kvalitet	
21. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden omarbota formerna för primärvårdprogrammet och programmet utvecklas med inriktningen ett basuppdrag och tilläggsuppdrag och skapa förutsättningar för fast namngiven läkare, kontinuitet, fler vårdcentraler och för utveckling mot en god och nära vård.	Gul
22. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden låta utvärdera enheten för planerade operationer i Sala utifrån ekonomi, arbetsmiljö och påverkan på övriga operationsverksamheter.	Gul
23. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden utveckla vården för personer som utsatts för sexuellt våld.	Grön
24. Under planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden delta i det nationella arbetet med kvinnosjukvård och arbeta för en stärkt förlossningsvård i Västmanland.	Grön

Hushållning	
25. Under planperioden ska regionstyrelsen ta fram mål för regionens uthållighet och öka Västmanlands förmåga att hantera särskilda händelser i fredstid och vid höjd beredskap.	Gul
26. Under 2023 och hela planperioden ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen och dess verksamheter vidtar åtgärder för en kostnadsutvecklingstakt som understiger intäkternas utveckling i syfte att nå långsiktig balans mellan verksamhet och finansiering.	Grön
27. Under 2023 ska hälso- och sjukvårdsnämnden säkerställa att förvaltningen vidtar åtgärder för att förbättra och utveckla arbetssätt och tjänster så att hälso- och sjukvårdspersonal i ökad utsträckning använder sin arbetstid till kärnuppdraget.	Gul
28. Under 2023 ska regionstyrelsens och samtliga nämnders förvaltningar effektivisera administrationen och förbättra arbetssätt och tjänster för att uppnå ökad effektivitet och sänkt kostnadsökningstakt för sin förvaltning och därmed för hela Region Västmanland.	Gul
29. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder vidta åtgärder för att minska administrativt merarbete till följd av politiska beslut.	Grön
30. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder ta fram förslag på intäktsökningar för regionen och arbeta för att öka regionens intäkter.	Grön
31. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden aktivt arbeta med att identifiera och öka extern finansiering av kultur i Västmanland samt tydliggöra kopplingen mellan kultur och hälsa.	Grön
32. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden och kostnämnden främja regional matproduktion.	Grön
33. Under planperioden ska regionstyrelsen arbeta för en effektiv energiförbrukning och vidta åtgärder för att minska regionens energikostnader.	Grön
34. Under planperioden ska regionala utvecklingsnämnden stimulera lokal elproduktion.	Grön
35. Under 2023 och kontinuerligt under hela planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder använda modellen för effekthemtagning vid investeringar och i samband med nya arbetssätt. Effekthemtagningarna ska realiseras och redovisas.	Grön
Uppdrag: Stolta och engagerade medarbetare och uppdragstagare	
36. Under planperioden ska regionstyrelsen och samtliga nämnder prioritera arbetet för att få en välmående personal och självständig bemanning.	Grön
37. Under planperioden ska implementeringen och effekterna av hälso- och sjukvårdens kompetensmodell utvärderas och modeller för nya anställningsformer och ersättningsmodeller tas fram.	Grön
38. Under 2023 ska regionstyrelsen och samtliga nämnder säkerställa att uppdragstagare, entreprenörer och samarbetspartners inkluderas i arbetet med utvecklingen av god och nära vård.	Grön
Uppdrag: En stark och uthållig ekonomi	
39. Regionstyrelsen får i uppdrag att under 2023 ta fram en sammanhållen investeringsprocess inklusive prioriteringsmodell för regionens samtliga investeringar.	Grön